

TANULJUNK ANGOLUL!

Bizony. Angol-Magyar beszélgetések kézikönyve. Vázonba kötve. 3.20 K
 Gaspey. Angol Nyelvtan. Magánhasználatra. Kötve. 3.60 K
 Ollendorff. Eredeti angol nyelvtan. Vázonkötésben. 3.60 K
 Volland dr. Angol olvasókönyv. 1.40 K

Kaphatók Lampel R. könyvkereskedésében (Wodianer F. és Fiai) r. t. Budapesten, Andrásy-ut 21.

Csíz fűrdőbe utazók figyelmébe!

A Margit-nyaralóban szobák 1 koronától 6 koronáig, a Margit-penztárban, keleten szabad elidőztetés és kiszolgálattal elő- és utóévad 3 kor., 20 fill., főévad 4 koronától kaphatók. Levelek intézendők Margit-nyaraló avagy penzió felügyelőséghez. Nem új épületek, tehát egészséges lakások.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, Budapest Egyetem-u.4.



Kitűnő minőségű

utibőröndök

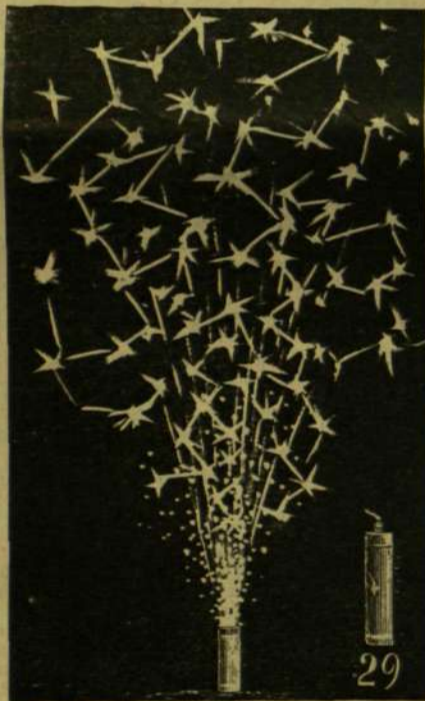
kosarak, kézitáskák, toilettáskák, női kalapbőröndök és bőrdíszműárak legnagyobb választékban

HELLER MÓR utóda

bőröndösnel,

Budapest, Károly-körut 3. szám.

Képes árjegyzék vidékre ingyen és bérmentve.



Tűzijáték, lampion, léggömb, confetti és zászló kapható EMMERLING A. gyárosnál, Budapest, IV. kerület Gróf Károlyi-utca 24. szám.

Rozsnyay Máttyás chininezukorkája ízletes chiniből.

Többszörösen kitüntetve, 1869-ben a magyar orvosok és természetvizsgálók fűvei vándorgyűlésén 40 arany pályadíjjal jutalmazva.

Láz ellen! Nem keserű! Legjobb szer láz, váltóláz, malária ellen, különösen gyermekeknek, a kik keserű chinint bevenni nem képesek.

Valódi, 11468 ha minden egyes piros csomagolópíron Rozsnyay Máttyás névalírása olvasható. 11266

Rozsnyay Máttyás gyógyszerőre Arad, Szabadság-tér.

GERŐ ADOLF
 Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 4. sz.
 fájós lábakra.

1900. Párisi világiállás Grand Prix.
KWIZDA FERENCZ JÁNOS
 körgyógyász Bécs melletti Kornenburgban.
KWIZDA-féle Restitutions-fluid
 osász. és kir. szabadalmazott mosóvíz lovak számára. Egy üveg ára 2 kor. 80 fill. 40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb elő- és utóéradat, inak megerősítését stb. az idomításnál kiváló munkára képesíti a lovakat.

Kwizda-féle Restitutions-fluid
 csak a mellékelt recepttel valódi. Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve forrást: Török József Gyógyszertár, Budapest, Király-u. 12., Andrásy-ut 26.

Ha őszül a haja
 ne használjon mást, mint a „STELLA“-HAJVIZET,
 mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K.
 ZOLTÁN BELA gyógyszerárban,
 Budapest, V/49. Szabadság-tér, Sétány-utca sarkán. 11186

Övjátok lábaitokat!
 Impregnált-asbest-labdák-lapok
 térszem, hólyag és bőrvérk. Mindenben be-
 leg, különösen a kelle-
 melten lábizás és talp-
 égés megakadályozásá-
 ra. A dr. Högyes-
 féle impregnált talpakat Páris K 2-
 K 1- és K -60. Székiúti 12. számú
 Ismételőknak rabat. Prospektusok ingyen.
 Wien, I., Döbnerbastei. 21/G.
 Az összes asbestárak raktára.

KÖVERSEG koral vérség. Kínos, arany, sok pénz mit ér, ha nincs egészség? Pedig minden betegségnek kezdője az emésztési zavark és az elhízás okozza. Azért kell ideje korán, ha a haj nincs még elhízódva, csak egy kísérlet tenni a világhírű Mandor-porral, melynek ára azért oly csekély, hogy minden embernek módjában legyen azt megkísérteni. Mandor egy doboz 2 kor. 80 fillér. Teljes orvosi és vegyszeri bizonyítványokkal és utasítással utánvétel, vagy a pénz beküldése mellett, szétküldi.
 Károly-körut 2/V TÖRÖK JOZSEF Gyógyszertár, Budapest, Király-utca 12. sz.
 Mad. Mandl Ida, Bpest.

Szép, szebb, legszebb
 lesz mindenki, mert 2-3-szori bekenés után eltűnik az arczról pattanás, kiütés, szeplő, májfolt, sötét ráncok is a valódi angol
BALASSA FÉLE UGORKATEJ
 használata által.
 Teljesen ártalmatlan és a kéz-, nyak-, váll-, arczbőrt biztosan fehérré, üdévé, finommá varázsolja 1 üveg ára 2 kor. Ehhez ugorkaszappan 1 kor., puder 1.30 kor., ugorka-crème 2 kor. Kaphatók a gyógyszerárakban. Csak Balassa-féle a valódi! Balassa Kornél gyógyszerár Budapest, Erzsébetfalva.

Tankönyvek és segédkönyvek
 az ország összes elemi-, polgári-, reál-, gimnázium-, kereskedelmi-iskolái és tanítóképezdei számára
 a legújabb kiadásokban megrendelhetők
LAMPEL R. könyvkereskedése
 (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál, Budapest, VI., Andrásy-ut 21.

Sok millió előkelő urból használja a világhírű Földes-féle
MARGIT-CREMET,
 mely zsírtalan, ártalmatlan s rögtön szépíti. A Földes-féle MARGIT-CREME gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer szeplők, májfoltok, bőrtakák, pattanások, kiütések s mindenemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erről mindenki meg fog győződni.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a **MELANOGENE** fekete és barna színben. Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajuszt pár perc alatt feketeire vagy barnára lefesteni. A szín állandó és a természetes színtől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 11284
 Ára 2 korona 80 fillér.

Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítőt: **Földes Kelemen Gyógysz. Arad.** Budapesti ártár: Török József Gyógysz. Király-u. 12 és Andrásy-ut 29. Kapható minden gyógyszerárban.



VASÁRNAPI UJSÁG

36. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, SZEPTEMBER 9.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A Világhírűtől-val negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

A KOLOZSVÁRI ÚJ SZÍNHÁZ.
 MAGYAR színjátszásnak legrégebbi hagyományai tulajdonképpen Kolozsvárra vezetnek vissza. Csak ez az egy város mondhatja el magáról széles országban, hogy száztizennégy esztendő óta mindig volt magyar színjátszás falai között. Az a régi, rozszant épület Kolozsvárott, a melyből most díszes, új palotába vonult a színészet, az ősanja minden magyar színháznak, egy évszázad művészettörténetének gazdag és becses emlékei vannak vele összeszőződve.
 Erdélyben találjuk első nyomait a magyar

színjátszásra való törekvésnek; az a Felvinczi György, a ki először kért 1696-ban magyar színjátékok tartására engedélyt, tordai származású ember volt. Azután is, századnyi pihenő után Erdélyben, Marosvásárhelyt és Kolozsvárott kezdtek magyar színházak alakításával próbálkozni. Az igaz, hogy ilyen félig műkedvelőkből, félig hivatásos színészekből alakult társulat Pesten is kezdett játszani, de míg itt nem lett belőle csak szánalmas bukás, Kolozsvárt sikerült az első állandó magyar társulatot megalapítani. Ebben a főrdem az erdélyi magyar főuraké s legelső sorban az idős báró Wesselényi Miklósé.

Az erdélyi urak nem voltak annyira elnémetesedve, mint azok a magyarországi mánások, a kik német színházakat tartottak kastélyaikban a maguk pénzén. Lelkesen fogadták a kolozsvári magyar színelőadásokat, sőt legelőször mint műkedvelők maguk is részt vettek bennük. Áldoztak pénzt, időt, buzditottak, agítottak az ügy érdekében s példájuk magával ragadta a polgárságot is, mely mindig szívesen utánozza a nagy urakat. Wesselényi pedig patronusa, Maecenása és intendánsa volt a magyar színészeknek, nem sajnálta tőlük sem idejét, sem munkáját, sem pénzét. Ő volt a lelke az egész, kicsiny kezdeteiben is óriási fontosságú



A KOLOZSVÁRI ÚJ NEMZETI SZÍNHÁZ. Krudy István fényképe.

vállalkozásnak, akadályt nem ismerő, szilaj temperamentumának egész hevével küzdött mellette. Nagyra hivatott, de szertelenségeiben önmagát fölemészített lelkének ez volt a legkedvesebb ügy, pályájának ez a legmaradandóbb érdeme. 1792-től fogva már megvolt a magyar színészet Kolozsvárott s azóta sohasem szűnt meg. Wesselényi s a többi lelkes főurak mellett nem szabad megfeledkezni még egy embernek érdemeiről. Kocsi Patkó János ez, korának legkiválóbb hőszínésze, a ki 1792-ben került a kolozsvári színtársulathoz s csakhamar igazgatója lett. Az ő szakértelme, lelkes buzgósa és szervező képessége tartotta össze a társulatot, fegyelmet, izlést, művészi szellemet vitt bele s ezzel megővta ezt a mindenféle vidékekről és mindenféle társadalmi osztályokból összeverődött hadat a szertezüléstől.

Tanult színészek, művészi példaképek, hagyományok és főleg használható darabok hiánya mellett is szépen fejlődött a fiatal színtársulat. A Kelemen László-féle gyászosan sztrebbent pesti társulat jobb elemeit is magához vonta, ha Kolozsvárott rosszabbra fordult a dolga, kirándult egy-egy időre Debreczenbe, Nagyváradra, más városokba. Így valahogy megélt, sőt rajokat is becsozott ki magából. Egyik része külön társulattá alakulva, Magyarországra jött s magyará lett annak a színészhadnak, mely nem-sokára Pesten is meggyökerezett a magyar színpadot. A kolozsvári társulat azonban jó sokáig az első maradt még, a legjobb művészeket számlálta tagjai között, csak a pesti állandó színészet megalakulásával s a drámairodalomnak Kisfaludy Károlytól kezdődő föllendülésével szorult le az első helyről.

Pesten még csak a legmerészebb képzeletűek mertek álmodni arról, a mit Kolozsvár már a múlt század első évtizedében megvalósított: állandó otthonról az állandó színtársulat számára. 1803-ban már el volt határozva a kolozsvári színház építése. Az igaz, hogy csak tizen-nyolc év múlva, 1821-ben lett kész az épület, de mily messze volt még akkor a pesti Nemzeti Színház! Ebben is az erdélyi lelkes főurak a főérdem, ők adták össze a pénzt a telek vásárlására s nagy részben építésre is. Mint az akkori idők minden nemzeti intézménye, teljesen társadalmi úton jött létre, egyesek adományaiból az első magyar állandó színház-épület is. Az ódon, ma már lakatlaná vált épület látta játszani a magyar színészet majd minden nagyságát, Déryné és Kántornét, Lendvayt és Egressy Gábort s az utánuk következő, ma is szereplő jeleseket, felhangzottak benne Kisfaludy Károlytól és Katona Józseftől kezdve a magyar drámairodalom minden nagyjának szavai. A színészek, ha átvonulnak belőle az új színházba, lehetetlen, hogy valami borongó fájdalmat ne érezzenek, lehetetlen, hogy e nagy emlékek ereje ne vonzza őket vissza a születte, kopott deszkákra, melyeket a magyar színjátszás leg-szentebb hagyományai tettek szentté. E régi emlékekre az új épületben csak Kocsi Patkó Jánosnak és a kolozsvári színészet nemrég elhunyt másik büszkeségének, E. Kovács Gyulának mellszobrai figyelmeztetnek, de kívánjuk, hogy vigyék őket szívükben magukkal a mai művészek is, mert rájuk és színházukra még mindig nemes hivatás vár a mai megváltozott viszonyok közt.

Azt szeretnők, hogy a kolozsvári új színház megnyitása egyúttal új fejlődés kezdete is legyen a kolozsvári színészetben, mely az utóbbi évtizedekben nem fejlődött úgy, a hogy nagy múltja kívánatosná tenné. Az ország első vidéki társulata volt ugyan mindig, de csak anyagi és művészi eszközeinek gazdagabb voltánál fogva, lényegileg nem különbözött a többi vidéki társulattól. Nem volt sem önálló műsora, sem önálló játékmódja, alapjában nem volt más, mint a budapesti színházak életének tükrözője. Jó előadásokat tudott felmutatni, közönséget hódított, de nagyobbra nem tört.

Pedig az volna a kívánatos, hogy a nagyobb vidéki társulatok — s ilyenül első sorban a kolozsvári jön számba — függetlenítsék magukat a budapesti színházak egyedül uralkodó hatásától, saját egyéniségre igyekezzenek kapni s saját életet élni. Fejlesztésnek ki magukból eredeti, saját játékmódjait, próbálkozzanak önállóan újabb s újabb művészi feladatokkal s ne várjanak minden kezdést a fővárostól. Lám, a pesti Vigszin-



KÓCSI-PATKÓ JÁNOS.



E. KOVÁCS GYULA.

Róna József szobornévé a kolozsvári Nemzeti Színházban.

ház rövid idő alatt saját egyéniséget tudott kialakítani a maga számára, a melylyel nagy népszerűségre jutott. Mért ne érhetné el ugyanezt a kolozsvári színház is, a mely jelentékeny állami támogatásban is részesül? Mért ne lehetne egyik számba jövő tényezője a művészi irányok ama forrongó harcának, a mely ma világszerte lejátszódik a színpadokon és az elméleti irodalomban s a melynek hullámverései a fővárosi színpadokon is érezhetők? Mért ne lehetne saját műsora, a mely nem pusztá kópiaja a pesti színházak tavalyi műsorának, a mely, ha fölveszi is magába ezeknek jelesebb és tartalmasabb darabjait, maga is mer valamit kezdeni? A mit eddig próbáltak, alig volt egyéb egyik-másik helyi író ambícióinak kielégítésénél, az újabb magyar drámairodalom fejlődésében nincsenmi nyoma sem a kolozsvári, sem más vidéki színpadnak. De még a külföldi darabok dolgában sem mertek eddig önállóan kezdeni, óvatosan megvárták, a mig egy-egy nevezetesebb külföldi darabot előadtak Budapestben s ha itt sikert aratott, elővették ők is. Avagy pl. Shakespeareat adták hűségesen a régi sablonok szerint s eszközbe sem jutott az újabb kutatások újabb eredményeinek értékesítése, a mig a budapesti Nemzeti Színház el nem kezdte. Pedig ez aránylag kevés nehézséggel és kevés kockázattal járó dolog, csak egy kis merészség kell hozzá. Alighanem anyagilag is hasznosnak bizonyulna, mert tudomásunk szerint a vidéki városok mívelt közön-

sége nem oly elfogult, hogy csak a budapesti árút fogadná szívesen színpadjain.

Mennyivel több élénkséget, életet vinne bele színházi életünkbe, ha a jobb vidéki társulatok fölvennék a versenyt a fővárosi színházakkal! Jobban sarkalná eredeti, művészi munkára a színészt, jobban érdekelné a közönséget s okvetlen hatással volna az irodalomra is. Megszűnének az a szegényes állapot, hogy a magyar színészet és dráma fejlődése teljesen egy-két budapesti színházon múlik s egy-egy kevésbé hivatott ember ez egy-két színház élén megakaszthatja évekre mind a kettőt. A fővárosi színházakban is komolyabb, becsügvőbb munka folynék, az eddig senmibe vett vidékiek versenye folyton sarkalná őket. Új élet, új szellem költözne be a magyar színpadokra s tartalmasabb, művészebb színészekkel népesednének be.

Ha e szép és gazdag eredményekkel kecsegtető fejlődésnek kiinduló pontjává lesz az új kolozsvári színház, akkor kétszeres örömmel üdvözöljük megnyitását. S. A.

DALOK.

I.

Róza!... Hát hiába ontom
Sirodra a könnyemet?
Róza!... Hát már egy szavad sincs
Vigasztalni engemet?

Mért e fájó zárkózottság?
Mért e szörnyű halgatás?
Ennyi jajt és bús könyörgést
Szótlanul nem hagyta más!

Azt hiszed tán: nem szeretlek,
S emléked már elvetém?
Oh ne hidd! E sértő vádat
Nem érdemlem tőled én!

Te vagy minden gondolatom
Most is úgy, mint egykoron,
Most is esendes éjszakákon
Csak te rólad álmodom.

Más virnól jegyesét sem
Szereti oly melegen,
Mint a hogy én a te hideg
Sírhalmodat szeretem!

II.

Hat lábnyinál	Nagy messzeség
Lent a földben	Az a távol,
Messzebbre te	Nap oda el
Nem vagy tölem,	Nem világol,
S akármennyit	Sóhaj, panasz
Gondolok rád:	Ha útra kél,
Mégse tudok	Hiába száll:
Szólni hozzád!	Oda nem ér!

Nem ér oda,
Nem ér oda
E világból
Semmi soha!
S hogy te mégis
Arra tértél!
S hogy te mégis
Oda értél!

III.

Mindenkinek van itt párja,
Csak én magam vagyok árva!
Mindenkit szeret az Isten,
Egyedül csak engemet nem!

Pedig szerethetne engem,
Én leginkább megérdemlem!
Mikor árvának maradtam,
Mindenemet neki adtam!

IV.

Késő este a sírodnál üldögélek,
Rég elpihent a határon minden élet,
Madaras fák fészkein rég álom foly már,
Egyebet se hallani lágy táncösköznél.

Feljött a hold jó régen az ég boltjára,
Szomorún néz onnan rám ő, én meg rája.
Alig tudjuk bámulattal győzni magunk:
Mind a ketten olyan összeillők vagyunk!

Ó is, mint én, azon borong bizonyára:
Melyikünk is lehet vajon nagyobb árva?
Arca vajon melyikünknek halványabb?
S melyikünkben lakik vajon nagyobb bánat?
Jakab Odón.

SCHOLTZ GUSZTÁV,

A BÁNYAI ÁG. HITV. EVANG. EGYHÁZKERÜLET ÚJ PÜSPÖKE.

A magyar evangélikusok négy egyházkerülete közül a legnagyobb és legnépesebb a bányai. Neve ma már csak történelmi emlék, mert a bányavárosok, melyek egykor, az egyház szervezők magvai voltak, csak részben tartoznak hozzá, zömét és derekát ma az alföldi vidékek, a Tisza-Duna köze, a Tiszántúl alsó része, a Bácska s a régi Bánság alkotják. Magyarok, németek, tótok egyaránt vannak hívei közt s beletartoznak a szlavonai és horvátországi, többnyire német és tót evangélikus hívek is.

E nagy kiterjedésű, társadalmi, erkölcsi, műveltségi tekintetben nagyon eltérő viszonyokat mutató kerület egyházi vezetése nagy hivatosságot kíván meg a püspöktől, kényes és nehéz helyzeteket teremt a számára, melyekből baj nélkül kivezetni az egyház hajóját nem csekély feladat. Mások a vallásos szükségletei a felvidéki város német polgárának, a békési tót földművesnek, a nagy városok s az alföldi vidékek magyarjainak, ismét mások a délvideki svábnak. Nemzeti szempontból pedig kétszeresen fontos mindezeket a hazához és nemzethez való hűségben megtartani, annyival is inkább, mert az ellenséges nemzetiségi áramlatok rendszerint az egyházi életben keresik azt a rést, melyen a magyar életbe benyomulhassanak.

Nagy feladat elé állította tehát hitsorsosainak bizalma Scholtz Gusztávot, a budai hívek derék és népszerű lelkészét, midőn e nagy egyházkerület élére állította, püspökévé választva őt. De egyuttal alkalmat nyújtott neki, hogy nagy érdemeket szerezhesen egyháza s hazája körül. Jeles elődök példája is vezetheti, köztük a legközelebb állóké: Sárkány Sámuelé, a ki évek során át apostoli szellemmel és lelkes hazafissággal vezette híveit s a most elhunyt Bachát Dánielét, a kinek ugyan a végzet nem engedte, hogy nagyként alkothasson a püspöki széken, melyet csak nem is egészen egy évig töltött be, de életével, munkájával egyaránt nemes példája volt a bár idegen anyanyelvű, de hazafias érzületű, derék papnak.

Scholtz Gusztáv eddigi pályája zajtalanul folyt le ugyan, de megadja a biztosítékokat arra, hogy méltó utódja lesz elődeinek. Abból a szépeit polgárságból származik, mely német ajkkal, de magyar szívvel oly nagy szolgálatakat tett hegyes-völgyes vidékein a hazának s a mely annyi jeleket adta és adja a magyar kultúrának. Az ősi eperjesi kollegiumban tanult, e nevezetes intézet virágkorában, a hatvanas években s a protestáns papjelöltek régi hagyományos szokása szerint megjárta a külföldet is, 1866-ban budai segédlelkész lett. Később egy időre hazakerült Gölniczbányára, de 1873-ban újra visszahívták, Szehtlő András halála után Budára rendes lelkésznek. Itt szolgálja az egyházat most is. Hívei előtt nagy kedveltségben s a társadalmi körök általános tisztelete közbén. Az egyházkerület ügyeiben mint főjegyző vett részt 1894 óta, a múlt évben pedig a budapesti egyházgyűlésre emelésévé választották. Jeles egyházi szónok, kinek beszédei nagy közönséget vonzanak a várbeli kis templomba. Megválasztását még azok is megnyugvással fogadták, a kik a választáskor más jelölt körül csoportosultak.

MENYASSZONYCSERE.

(Matyó történet.)

Elbeszélés. — Irta Zempléni Árpád.

Márton nap előtt vagy két héttel, mikor az első lakzik kezdődnek Matyóföldön, nagy meglepetés érte «Aranykules» Dudás Matyit, özvegy Szósi Dudás Mihály legkisebb legényfiát, a ki még alighogy kinőtt a suhancz-korból. Édes anyja átment hozzá az istállóba és így szólott.

— Hallod-e, Matyó, megházasodtál.

— Meg-e? Hát aztán kit veszek el?

— Már csak olyat, édes fiam, a kinek nagy folt van a fehér ruháján, (sok föld a hozomány.) Kavics Molnár András leányát, Marist.

Anyja ezek után, mint a ki dolgát jól végezte,



Scholtz Gusztáv püspöké.

SCHOLTZ GUSZTÁV, A BÁNYAI ÁG. HITV. EVANG. EGYHÁZKERÜLET ÚJ PÜSPÖKE.

viisszament a konyhába. Matyó meg vakarta a fejét. Nem így képzelté ő a szent házasságot. Ő bizony Kanál Hajdú Kata körül sündörög régóta. Szeretik is egymást, alkalmasint jobban is, mint erre felé szokás. Mert ritka legény az itten, a ki az első szeretőjét vehetné feleségül, hanem rendszeren azt veszi el, a kit családjának öregasszonyai kiszemelnek számára. A gyerekszerelmekkel azok nem törődnek.

Aranykules Matyának is ilyen gyerekszerelme Kanál Hajdú Kata. Mikor az első kassai kurta szivarra rá akart gyújtani, kis suhancz korában, Katától kért hozzá «masztát». Az adott is neki szívesen, éjszaka, az ablakon keresztül. Ez pedig biztos jele matyó leány szerelmének. Matyó fél is tette magában, hogy feleségül veszi ezt a remek kislányt, a ki első szóra megtisztelte őt azzal, hogy legénynek és dohányos embernek nézte. Arról persze erősen megelégedett, hogy Katának nem valami nagy folt van a ruháján, apja-anya szegény cseléd, az a kis ócska matyóház mindenük, a hol laknak. Hanem a leány annál szebb! Es jut ő rá elég föld — gondolta Matyó, — úri módon el bír ő abból egy dolgos szép asszonyt tartani.

Gyermekes vágyódással leste, nézte, megszűröl, gyönyörű kedvesét, ha az kiküült püpos házuk elé a padkára, a félkör, ernyőszerű nádereszlet alá varni, himezni. A Matyóék házuk épen azzal átellenben volt, nagy, tornáczos, zsindeyllyel szegett nádfedelű gazda-ház, talán legszebb az egész gazda-soron. Három nagy ablakkal nézett a széles utcára, melyen gémes kutak, félholdas libaszatok és disznófürdők között még elegendő hely maradt kocsi-útnak is. Sőt még fáknak is jutott helyük az utca két sor háza előtt. Eper- és akác-fák szakadozott két vonala húzódtak ottan-befelé a községbe.

A legényt szokszor beavarták atyjafiai a kapuból, ha onnan leskődött át a lányra; a tiszta szobából vagy az ágyas házból is nem egyszer kiugratták nép közbén, ha onnan bámult átvalamelyik ablak mögül. Nagy szivtelenség kellett hozzá, mert bajos volt ám Kanál Katát nem nézni. Ha kint ült, még az arra jövő-menő asszonyok szemé is rá-rá tévedt sötétpiros értelmek arcára, gyönyörű két kezére, melyek alatt, a himzésen, mintha a faluvégi rétek virítanának ki újra, szében, színebben. Senki se tud olyan szép bokrétkát kibondolni és ólommal a két vagy fehér vászonra, himzés alá, előrajzolni, mint Kanál Hajdú Kata. Ő rajzol a fél falu asszonyának, leányának. A legszebb himzett ingvállakat, a legtarkább kötényeket azért mégis ő maga viseli, öltete jut is, marad is, a kitalálásból ki nem fogy soha. Ő dalol legszebben, ő aprózza a csárdást legkedvesebben, ő lovagolt legtüzebben.

Mert a matyó nők lovagolnak is ám. Mig a férfiak távoli megyékben aratnak, kaszálnak, otthon a nők viselik gondját a jószágokra, nők viszik legelni a lovakat: egyen ülnek, négy-öt

pej meg vezetéken megyen velök oldalt. Fejkendőjük sárga rojta felkörben lobog arcuk körül mint valami indián harczi dísz; karesű alakjuk ritmikusan hajladozik, a mint huszárosan ülnek a lovat; piczi bronzláruk kikandikál a hosszú, cserépzöld, olajos szoknya rakott ránczai duzzadt fodrai közül. Mikor vágatva versenyeznek egymással és a széllel: e sugár, szikár bronzleányok, e tatár tündérek olyanok, mintha belső Ázsiából most vágatnának elő egyenest, hogy vezetéken új lovakat hozzanak a küzdő harcos-férfiak számára. A paripák orra tágul, szügye dagad, a mint könnyű lábbal, röplő sörénnyel dobognak a réten át, kanyarodnak ki az útra. Ezek a versengő boszorkányok pedig előre-hátra mozognak, hajladoznak rajtuk hóbitás fejökkel, mint sisakon a tollas forgó. Nagy virtus ilyenek között elsőnek lenni, legjobban lovagolni. Kanál Kata ebben is vetekszik minden lánynyal.

Matyó valósággal kétségbeesett, hogy őt házassítják. Azt hitte, még egy-két esztendeig, legalább az első sorozásig, békében hagyják. Az alatt meg majd csak történik megmias: Katával együtt kimódoznak vagy kitalálnak valamit. Ha egyéb nem is történik, megeshetik az, hogy Matyit beszipik katonának; mire a három évet kiszolgálja, öreg legény, bajuszos, emberrnyi ember lesz; a neki való korú gazdálányok mind férjhez mennek addig; Kanál Kata pedig megvárja őt, aztán egymáséi lesznek.

Most azonban nagyon meg volt akadva. Szerette az édes anyját, a ki mint legkisebb fiút, Matyikáját mindig dédelgette, aranykulesnak, menyországnitogatónak nevezte. Az «Arankócs», melléknévül, rajta is szárdt a legényen: úgy csufolta az egész falu «hótyyig». Mit tegyen? tündődött a fiú. Szeretett volna anyjának ellent mondani, de nem mert. Pedig a matyó legények közsorsától, hogy mást vegyen el, mint a kit ő szeretne, fázott szegény feje. Az ősi szokás nem volt kedvére. A matyó anyák maguk szemelik ki leendő menyőket, fiok tudta és beleegyezése nélkül, tudatol asszony útján meg is kérdeztetik a leányt és családját s mikor már tisztában vannak a kötéendő házasság összes ügyes-bajos dolgaival, küldik el a legényeket — leánynézőbe, igazabban — menyasszonyláníni.

Aranykules Matyó tételődött, gondolkodott, estére azonban még is csak magára öltötte ünneplő gúnyját és elindult Kavics Molnár András felé. Nagyon szeretett-e? nagyon félt-e? vagy, mert kedve ellen volt az egész, elég az hozzá, mikor megállt a Molnárék kapujában: érezte, hogy szívdobogása van, nem győz lélekzetet venni. Vissza akart fordulni, hogy kipihenje magát valahol, de a kis kapu megöl halk beszélgetést hallott.

— Ne gyer többet hozzám, Pesta. Menyasszony vagyok, Aranykules Matyóhoz adnak.

— Le is ütöm én azt! — dörmögött a legény.

— De ők is akarják, mink is akarják, hogy hozzá menjek.

— Vegye el Kanál Katát, ahhoz járt mindig.

— Az nem hozzá való, szellér-lány.

— Úgy? Hát akkor te se vagy hozzá való, ugy-e? Az én apám is szellér volt.

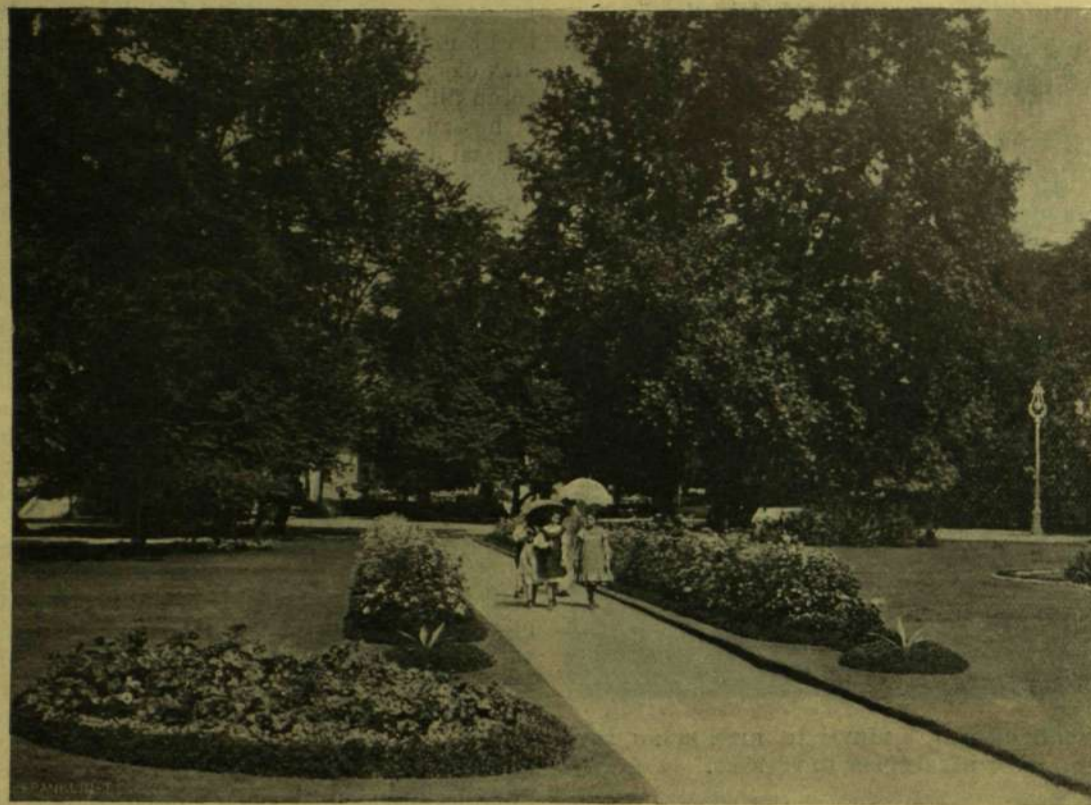
— De te már molnárlegény vagy, Pesta.

— Hát akkor légy az én feleségem.

— Hozzad is mennék én, ha lehetne.

Aranykules Matyó nagyot nyelt a kapun kívül, a sötétben. Hm! az a legény odabenn Három Pesta, a legnagyobb verekedő a faluban, a vén Istvány Jankóné molnárlegény fia, első segéd Kavics Molnár András vízi malmában. Hm? ezzel most nem jó lesz találkozni.

Szép balkan átosant a szomszéd kapujához, ott benyitott, végig ment a portán a kertek alá, úgy került vissza a kerten át Molnárék házába. Nem gyávaságból tette épen; más férfi is messze kikerülte ezt a széles vállú keskeny csipejű öles legényt, ha rossz kedvében sejtette. Fekete harag és bika erő volt Három Pestában, tülekedésre és munkára egyaránt elegendő erő. Ha a malom víze nyáron elapadt, hogy csak a kavics maradt a meder fenekén, (innen kapta gazdája a Kavics-Molnár nevet!) az a legény, jó szóért, egy-egy menyecske-ként, akárhányszor megörlött egyikét szakajtó búzát. Belé állott a kő alatti fogaskerékbe s húzta azt körben, mint ló a szárazmalmot. A kő odafent az emelvényen morogva darált, kűn a felülesapó vízi-kerék pedig, a menyecskeké nagy mulatságára, lassan, csikorogva, forgott, forgott víz nélkül.



SÉTÁNY A FELSŐ SZIGETEN.

Ilyen legény volt Három Pesta. Nevét ugyan nem onnan kapta, mert három más Pestával fölért, hanem onnan, hogy István Istvánnak hívták. De hát ez még csak Két Pesta, legfőleg Elülhátul Pesta lenne. Ehhez tehát hozzáadták még istenben boldogult apja István János nevéből is a Pestát, úgy lett Három Pesta. A matyók nagy mesterek egymás elkeresztelésében.

Matyi a ház végében a szín alá húzódott, onnan hallgatózott. Mikor Három Pesta nehéz csizmás döngő léptei elhangzottak a távolban, besurrant az ámbitusra. Kavics Molnárék a pit-

varban üldögéltek, látszott, hogy várták a látogatót. Matyi nagy «dicsértessék»-kel köszöntött be közéjük.

— Isten hozta, nem is vártuk. Mi jóban fárad, öcsém?

— Édes anyám küldött.

— Hát nem a maga jószántából gyűtt? — kérdezte Kavics Molnár né élesen.

— Tudom is én, — motyogta Matyi zavarosan. — Maristól szeretnék valamit kérdezni.

— Mit? Hátha mink is megmondhatnók.

— Hogy igazán hozzám akar-e jönni feleségül.

— Mit kérdezne azon?

— Azt a, — rukkolt ki a legény akadozva, — mert azt mondják, hogy magok azt mondják, hogy a magok lánya még nem arra való.

— Arra való biz az, de csak annak a kinek, — vágott vissza Molnár né.

Matyi megint zavarba jött. Lesütötte a szemét. Érezte, hogy ravaszkodása nem sikerült. Azért próbált pedig kosarat kínálgatni a lánynak, hogy azt kapjon ő is a szülőktől. De hasztalan várta a stereotip választ: nem adjuk férjhez még az idén. Beküldték a lányhoz a tiszta szobába, hadd ismerkedjenek egy kicsit. Vad még a legényke, de majd megszeli. Csupa szemérmességnek vették szabadkozását. Különben is jól tudták az öregek, mit csinálnak. Ezzel a házassággal két messalliancenak veszik elejét. Egy kis erőtetés nem árt. Kecse se menne a vásárra, ha fűzfavesszővel nem biztatnák.

Bizony hamarosan ki is hirdették az új párt annak rendje és módja szerint a templomban. Még még vagy harmincz jegyespárt ugyanakkor. Aranykulcs Matyi nagy bámulatára Három Pesta is felesapott Kanál Hajdú Kata vőlegényének. Rendén való dolog, vélekedett a falu, hogy gazda fia gazdalan, zsellér fia zsellérlányt vegyen feleségül. Matyit azért mégis bántotta, hogy ilyen hamar, minden habozás nélkül, máshoz tud menni az a lány. Kérdőre is fogta másnap az utczán.

— Ha maga úgy, én is úgy, — felelt Kata könnyedén. — Maga azt vesszi el, a kit muszáj, én ahhoz megyek, a kit . . .

— A kit nem szeretsz, — vágott közbe Matyi.

— Hát maga tán szereti, a kit rá üsztökéltek?

— Nem nagyon biz én, de hát mindnyájan akarják.

— No lássa, ha maga gazdafi léte, nem házasodhatik szíve szerint, én, szegény zsellérlány, úgy megyek férjhez, a hogy tudok.

— Bajos lesz ám akkor az oltár előtt azt mondanod, hogy szereted Három Pestát.

— Csak olyan bajos, mint magának, Matyi.

A legény elvörösödött. Az bizony igaz: ő ép oly hamisan fog esküdni mint Kata, vagy Maris,



PARKRÉSZELET A FELSŐ SZIGETEN.

KÉPEK A MARGIT-SZIGETRŐL. — Balogh Rudolf fényképei.

vagy Pesta. A ki hazudik, hazug. Ebben nincsen rangkülönbség gazda és zsellér között. Bánatában betért a legelső kocsmába s reggelig ivott, dalolt, húzta a cigánynyal. Másnap tele volt a falu a hírével.

— No ez szép vőlegény! — sopánkodtak az asszonyok.

A férfiak meg pártjára keltek.

— Hogyne inna a szerencsétlen, mikor a menyasszonyát minden éjszaka hajnalig ölegeti a malom alatt Három Pesta.

Nem sokára meg az asszonyok lesték ki Aranykulcs Matyit, hogy ő is mindig a régi szeretőjénél sül-fő. Kanál Hajdú Kata nélkül talán szuszogni se tudna. Három Pestáról is kiderült, hogy jóformán feléje-se néz a menyasszonyának. Micsoda isten esudái az ilyen jegyesek? . . . Kiki a másik párával mulatja magát. Nem történt ebben a faluban ilyen csúfság, mióta Bathu khán tatárai a Bükkben itt ragadtak. Hasztalan népség! . . . Átadták őket a közmegegyezésnek.

Igy aztán nagyon csendes lakzira volt kilátása Aranykulcs Matyinak. Úgy az ő vőfélye mint a Maris hívogatója hosszú orral tért vissza minden háztól: más menyekzőkre ígérkezett már el minden család. A mi első tekintetre nem is látszik egészen kopasz mentségnek, mert vagy harmincz esketést hirdetett a plébános hétfőre. Így szokás az a matyóknál. De kopaszabb volt az a mentség mégis a kopasz holdvilágnál, mert a kik nyolcz-tíz lakzira is elígérkeztek ugyanazon napra, Kavics Molnáréhoz is eljuthattak volna, ha nekik úgy tetszik. De nem tetszett.

Két szekéren mentek a templomba, illendőség kedvéért, de egyre is ráférték volna, oly kevesen voltak Matyi násznépei. A templom már tele volt tarka-barka néppel. Bent a falnál sorban állottak: a vőlegények az oltártól jobbra, a menyasszonyok balra. Ők is felállottak két felől a sor legvégébe.

Ragyogó szép egy ilyen matyó lakodalom. Himzéstől virít rajtok minden. Ezüst pityke, arany gomb, réz pikkely, üveg- és igaz gyöngy,



A PARTI SÉTÁNYRÓL.

korall és gránát csillog-villog rajtok. És micsoda himzések a ruhán! tulipán, pávaszem, rózsza, nefelejts, istenfa! orgiái a kék, a sárga, a vörös és a barna színek minden árnyalatának. Egy rég eltemetett napkeleti világ pávaszódó pompája. A férfiak finom gyolcsingének hosszú lelógó lobogós két úja könyökig kivarva tarka virághimmél, melle, vállá szintén, a szétnyitott dolmányon lapos fehér pitykék sora kanyarog, kigyózdik. A lelógó himzett köllő, s dúsan kivarrott keszkenő egy-egy szerelmes lány költői munkája, himző tüvel, varró selyemmel, színes fonállal. És hosszan tartó

munkája. Az elmés francia három bohózatot össze élcel-férezel addig, míg egy-egy ilyen virágos remekmű elkészül. Nagy poéták a matyó fehérepek!

De nemcsak férfiakat ékesítik fel legjobb tudásuk szerint. Ők maguk is szépek, tarkák, színesek, mint egy-egy japán vagy kínai sugár majolika váza. Alulfodros hosszú szoknyájuk, a lecsüggő, harangvirág alakú «hőndörgő» megnyújtja természetüket s kivillogó jobbra-balra vonagló salátafodraival kellemes ritmust ad járásuknak; színes selyemmel himzett hosszú szalagjaik, kivarrással ékes pruszlikjuk két ráncos



PIHENŐ A ZENEPÁVILLON ELŐTT.

KÉPEK A MARGIT-SZIGETRŐL. — Balogh Rudolf fényképei.



AGAVE FILIFERA VIRÁGHAJTÁSA.



VIRÁGZÓ AGAVE FILIFERA.

válludorja vállban szélesíti, derékban magasztja őket. Bárna arczuk, kerek, sötét hajuk simán ragyog elől. A menyasszonyok fejét széles, magas gyöngypárta keríti körül, olyanforma, mint a Buddha glóriája; az asszonyok kontyát tarka, hegyes tők, azt meg arannyal áttört lapos lemez-ernyő, mint egy tojásdad japán legyező, fedi hátrafelé. Ha a magyar aquarellisták valaha fölfedezték ezt a sokszínű népet, híresebbek és kapósabbak lesznek itt készült műveikkel a japán rajzoló művészeknél. Mert így van ez ma is, de harmincz-egyven évvel ezelőtt, a mikor ez az esetek történet, még igeiben volt. Akkor még minden, a mit viseltek, maguk készítménye, fonása, szövése volt, mostan már sok a gyári, a bolti lim-lom ó rajtuk is.

A gyóntatás, az áldozás, a mise véget ért. Megkezdődtek az esketések. Sorba, párt pár után megáldotta őket a pap. Áldás után aiki elment a maga násznépével. Lassanként kiürült a templom. Csak a két elrontott pár maradt még hátra. Három Pesta Kanál Katával, Aranykulcs Matyi meg Kavics Molnár Marissal. És a megszorodott szívű örömszülék üldögéltek búsan a leghátulsó padoán.

Három Pestához odavezette a vőfélye az oltár elé Kanál Katát s baloldálához állította. Matyi hátrább lépett, hogy helyet adjon a lánynak. A pap az oltár felé fordulva lapozott könyvében. Mély esend: most készülnek két boldogtalan párt eltemetni örökre.

Matyi egész testében remegett az izgalomtól, a féltékeny, elkecseregett szerelemtől. Oda sügta a lánynak.

— Kató, ha megmondod a főtisztelendő úrnak, akkor én is megmondom.

— Jól van Matyi, — sugta vissza vagy inkább szemével intette a lány, — megmondom.

Jött a pap. Három Pesta letérdelt, Kata állva maradt. A plébános megütöközve nézett rá. A lány megszólalt.

— Főtisztelendő uram, én ezt az embert nem szeretem, ő se szeret engem, hanem Kavics Marist szereti. Tessék őtet azzal összeadni.

— Engem meg Kanál Katával, — lépett elő Aranykulcs Matyi. Azzal kézen fogta Katáját.

— Te az enyém, én a tied, ásó-kapa se választ el bennünket, — hallotta főtisztelendő úr?

Matyi heves szavára, mit volt mit tenni, az elámult szülők szólni se mertek s a pap szépen megáldotta a két visszaeserlekedett párt. Azóta boldogan élnek, ha még meg nem haltak. Eddig van.

VIRÁGZÓ AGAVE A MARGIT-SZIGETEN.

Euripides «a bacchanszók» klasszikus drámájából bizonyára ismeretes a görög hitregebeli Cadmus és Harmonia leányának Agave-nak

szomorú története. Erről az Agaveről, a mely görög szó, «fenségeset», «fejedelmít» jelent, kapta a Dél- és Közép-Amerikában honos növénynek, az Agave a nevét. Magát a növénynek a nagyközönség! «Száz éves Aloe» helytelen néven általánosabban ismeri. Érdekes, de a hazájában még hasznos is ez az Agave mintegy 130 különböző fajával és változatával. A legelterjedtebb és a leghasznosabb az «aloe» alaku vastag, húsos levelű Agave Americana, avagy hibásan száz éves aloé, a mely a legvastagabb és legtartósabb növényi rostokat szolgáltatja. Guyana őserdeiben az Aravak indiánok ebből a növényrostból készítik legkedvesebb bazi butorukat, a függőágyat. Olyan erős, elszakíthatatlan hálót készítenek a rostokból, a mely az indián egész életén át kitart.

Ha az amerikai agave viritani kezd, hatalmas virágszárat bemszik és 4—5 hónapra át vagy 1500 liter nedvet gyűjtenek a sebéből. A gyűj-

tött nedvből készítik azután Mexikó népeinek egyik legkedvesebb italát, a «mézvizet» (agua miel) és megerjesztve az erősen szeszec pulquet.

Erről a növényről hiszik azt, hogy csak minden száz évben virit egyszer. Erre a hitre azonban ráczafol a tudomány és a kertészek tapasztalata. Igaz, nem nyílik olyan könnyen és hamar, mint a növények legtöbbje, mert bizony néhány évre van szüksége, hogy az erős két esetleg harmadfél-négy méter magas hatalmas, ezernyi ezer virággal borított virágszárat kihajtsa, 7—8, 10—15 sőt 20 meg 50—60 évre is és a növény állapotához, erőteljességéhez és növekedéséhez képest. De a mikor azután virit, ki is tesz magáért, óriási virágszárral büszkélkedik, a melynek legkedvesebb 3000—5000 virág díszlik. Az utóbbi években nálunk többfelé virit az amerikai agave, 1904-ben a nagyperkátai kertészetben nyílt egy hatalmas példány,



KAKTUSZ ÉS AGAVE CSOPORT.

KÉPEK A MARGIT-SZIGETRŐL. — Balogh Rodólf fényképei.

tavaly egy pécsi kertészetben, az idén Stephani Ervin füleki kertészetében virágzik; egy negyedik pompás példány a városligeti köröndön virit.

A közönséges amerikai agavén (száz éves aloé) kívül egyik rokona, a ritkább Agave attenuata két éve nyílt a budapesti botanikus kertben husz évi gondos ápolás után, s virágszára egy hónap alatt két és félméter hosszúra nyúlt, s a mire teljesen kifejlődött, harmadfél méter nagy hatalmas ivet alkotott, melyen 5000-nél több virág fakadt.

Ennek a két agavénak egy másik rokona, az egészen eltérő alakú Agave filifera két remek példány nyílik a Margitszigeten az idén másodizben, miután a ritkább növény egyik példány pár év előtt virágzott a szigeten Magyar György főkertész gondos ápolása mellett. A szálas agave levelei nem olyan vastagok, húsosak, mint a két előbb említett faj levelei, hanem keskenyek, egyenletesen szélesek és szélükről szürke merev szélek lógnak le. Ezekről kapta a növény «szálas», «filifera» nevét. A levelek szép, szabályos gömbalaku rózsában egyesülnek, a melynek közepéből emelkedik ki a most még csak két méter magas erős virágszár. A virágok a virágszár alsó harmadánál fakadnak s itt nyílnak először s lassan elvirítva egész föl a szár csúcsáig folyton nyílnak, míg az egész egy vagy másfél hó alatt teljesen el nem viritott. Az egyes virágok ékességei a színes porzósálak. Maguk a virágok párosával sorakoznak egymás mellé, sűrű tömött henger alakú virágzatban.

Mind a két nyíló agave most egész Budapest legeredetibb növény különlegessége. De nem csak a növények magukban érdekesek, hanem az a remek sziklacsoport is, a melyben az egyik el van helyezve. Az Agaveknak egész gyűjteménye van itt több ezer kaktusz és pozsgás meg más nyíló növény között.

K—d.

ZSIDÓ-CZIGÁNYOK.

Egy immár kihalóban levő emberfajta, az úgynevezett zsidó-czigány, évtizedeken át érdekes alakja volt a magyar népeletnek. Életmódja, foglalkozása tette érdekessé s korai pusztulása etnografiai ritkaságá. Ma már alig itt-ott él egy-kettő belőlük, elkeveredve különféle cigánybandákba, színházi zenekarokba, mint utolsó képviselői egy olyan foglalkozásnak, melyet kiragadtak kezeikből s melyet nem is fognak többé visszahidítani. Erdély egyes pontjain, Máramaros-, Bereg-, Ungmegyékben, Kaposváron, Kanizsán, Szegeden, Érsekújváron, Budapesten még él egy-egy ilyen zsidó-czigány, az északkeleti megyékben kisebb bandák is találhatók, de a cigányverseny mindenütt szorítja,



A MARGITSZIGETI FELSŐ HAJÓÁLLOMÁS.

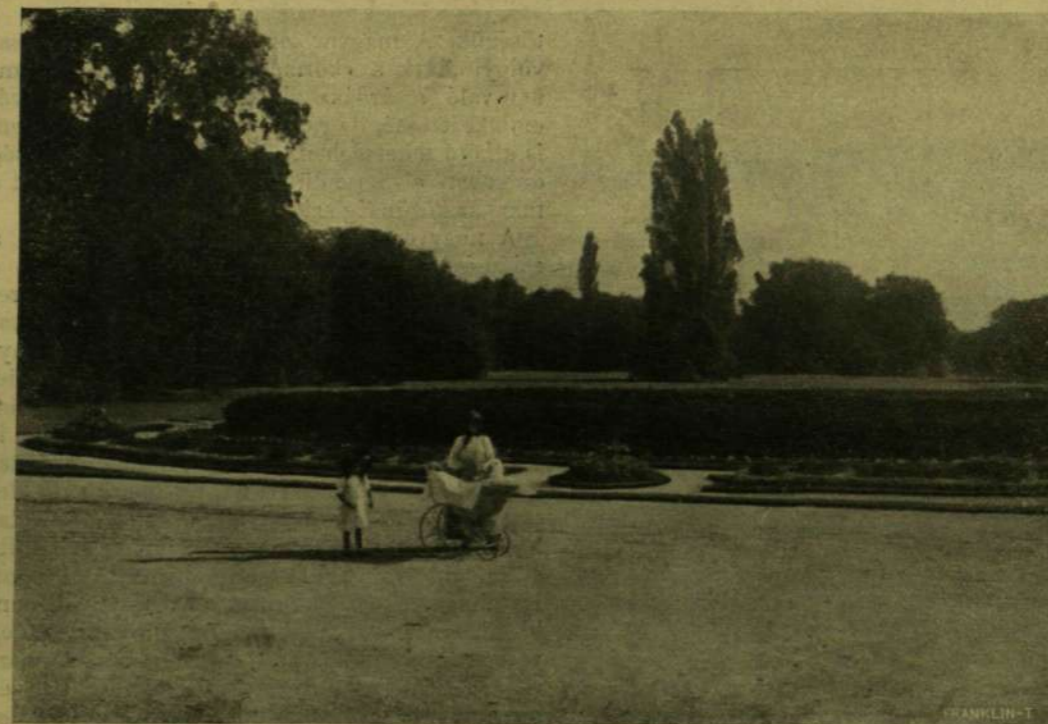
pusztítja őket s végleges kimúlásukat semmi sem tudja feltartani.

A magyar népzene történetében a XVIII-ik században és a XIX-ik elején érdekes szerepük volt a zsidó-czigányoknak. Terjesztői, előadói voltak ők különösen a dunántúli vidékeken a magyar népzene s a zenei szükségletek kielégítésében osztozkodtak a cigányokkal, kik mellett szabadon érvényesülhettek. Csokonai adja róluk az első tudósítást Dorottya című komikus eposzában. Négy helyen is ír róluk s az eposz végéhez csatolt jegyzetek között külön megemlíti: «a toponári zsidók híres muzikusok». Mindjárt az eposz kezdetén bemutatja a toponári zsidókat a banda primásával, Izsákkal, a ki húzta reggelig a vidágozó társaságnak a magyar nótákat s egész éjszaka mulattatta a somogyi magyarokat tüzes játékaival. A farsangi ebéd kezdetén az urak és dámak azzal mulatnak «Dorottyában», hogy történeteket mesélnek, udvarolnak, enyelegnek és várják az ebédet.

Mig ekképen ütök a' terhes unalmat,
Várván az ebédet, hegedűt, zimbalmot:
Im' a Toponári Zsidók bekerülnek
És muzikájokkal helyekre leülnek.

E rövid bevezetés után a banda működését ismerteti Csokonai:

... a' Toponári Aszfak szép számmal
Mulatják az asztalt muzika szerszámmal,
Édes Áriákat Amphyon módjára
Vagy fúrge tust húzván az Ivók' számára.



TÁJKÉP A MARGIT-FÜRDŐTŐL NÉZVE.

KÉPEK A MARGIT-SZIGETRŐL.

Az Izsák munkáját dicséri a következő két sor:

Megzendül egyszerre Izsák száraz fája, deffov
Zengő szerszámokkal kíséri bandája, deffov

Később még ezeket olvassuk:

Rázudítja Izsák pengő muzsikáját, deffov
S a Palatinusnak elkezdí nótáját.

Az idézett sorokban ki is merítettük mindama vonatkozásokat, melyek Csokonainál a hajdani zsidó-czigányok egyik legnevezetesebb bandájáról találhatók. De nemcsak Csokonai, hanem a dunántúli részekben mindenütt ismerték a toponári zsidókat, mert ugyanazt a szerepet játszották a magyar urak mellett, mint a cigány s tulajdonságaik sem különböztek sokat emezektől. Epen olyan korhely, lump, rendetlen életet éltek, akár csak a mai muzikusok s gazdálkodásukban is hasonló módszert követtek. A dunántúli részekben azonban nemcsak Toponár volt az egyedüli hely, hol zsidó-czigánybandák működtek, hanem ott volt Kaposvár és Zala, honnan a hagyomány szerint, több jeles zsidó-czigány származott. Az irodalomban ezt az érdekes művelődéstörténeti és etnografiai kérdést ama közleményen kívül, mely pár év előtt egyik napilapban megjelent, tudunkkal még senki sem fejtegette, ismertető adatokat róla nem közölt, úgyhogy a miket Csokonai Dorottyájában lejegyzett, körülbelül a legrégebb tudósítás a magyarországi zsidó-czigányokról. Dóczy József «Európa tekintete» című földrajzában 9-ik kötetében röviden említett tesz róluk a tót muzikusokkal egyetemben ezeket írván: «A' Tótok és 'Sidók is jó Mu'sikusok, de tsak tántzra.» Egy 1862-ből való Podravs-kijež című varasdi horvát éleztlap hirdetésében a kanizsai Grünbaum nevű kitünő zenekarról olvassuk «kik hivatásuknak még mindig megfeleltek.» Az Osztrák-Magyar Monarchia című vállalatban pedig Bartalus István ismerteti őket. Csokonai után röviden, végül Jókainál találunk egy leírást róluk, a mi bizonyosság a mellett, hogy pár évtized előtt még elevenen élt a köztudatban a zsidó-czigánybandák szerepe, miglen a cigány-elem ki nem szorította őket. Nem lévén egybegyűjtve, sőt még meg sem kísérelve az ide vonatkozó emlékek rendszeres közlése, a hagyomány és személyes nyomozás segítségével némileg pontosabb képet adhatunk erről az immár pusztulóban levő emberfajtról, mely egyidőben nevezetes hivatást töltött be a magyar népzene történetében.

A múlt század harminczas-egyvenes éveiben a régi Pestnek legismertebb és legkedveltebb zsidó-czigánya Rosenthal (Rózsavölgyi) Márk volt. Rosenthal csak eleinte működött a Nemzeti Színház zenekarában, később koncertek és leczkék adásából élt, de mindvégig nagyon mostohán, elhagyatott helyzetben, pedig talentuma a legkiválóbb magyar muzikusok sorába emelte. Halála mélyen megatotta Petőfit is, a ki egyik szép versében adott kifejezést részvételének. A fővárosban ekkor még na-



A FIUMEI KORMÁNYZÓ ÉS LORD BERESFORD ÜDVÖZLI A GYŐZTES CSAPATOT.

gyobb számmal éltek zsidó-czigányok, kik kizárólagosan zenélésből tartották fenn magukat. Külvárosi korezmákban kisebb zsidó-bandák is voltak s ezeket rituális ünnepélyeken állandóan foglalkoztatták. Nagyobb sikert azonban nem tudtak elérni, mert ott állott velük szemben hatalmas konkurrens gyanánt a cigány, kinek temperamentumos játékaival nem versenyezhettek. Pedig ebben a fajban a zenei tehetség nagy mértékben ki van fejlődve. Egyik fiatal tudósunk, dr. György Zsigmond, a ki a magyarországi, romániai, bukovinai és galicziai kazárok szokásait, nyelvét, költészetét, etnográfiai és faji tulajdonságait buvárolja, a kazárok földjén tett utazása közben tapasztalta, hogy a zenei képesség úgyszólván velük születik. A romániai határon majdnem mindenik állomásnál felszállnak a vonatra zsidó hegedűsök, a kik közönséges indulókat, valsekókat és magyar nótákat játszanak az utasoknak pár fillér borraalóért. Ha Magyarországon a cigánynyal szemben nem tudtak boldogulni, ennek a kudarcnak nem annyira a talentumhiány, mint inkább jellembeli sajátosságok voltak okai. A cigány szilaj temperamentumát, előadásbeli készségét, melyet a magyar dal interpretálásában a virtuozitásig fokoztak, a zsidó nem tudta követni. Sem az a könnyűség, hajlékonyság és elegancia, sem az a szilajság, majd melankolia és az előadásbeli modor százféle sajátosságai nem volt meg bennük. A zsidó-bandák, hogy üzletiesen szóljunk, mindig jó zenét szolgáltatnak, a cigányok ellenben mindig érdekeset és a magyar szívhez közeljártót. A cigányhatás aztán annyira előrehaladt, hogy a zsidó-bandák sehol sem tudtak ellenük védekezni. Pedig voltak

szervezett zsidó-bandák nemcsak Toponáron és Somogy megyében, hanem Pozsonyban, Győrben, Aradon, állítólag Szegeden is s az ország nagyobb helyein. Sokáig azonban nem tudták

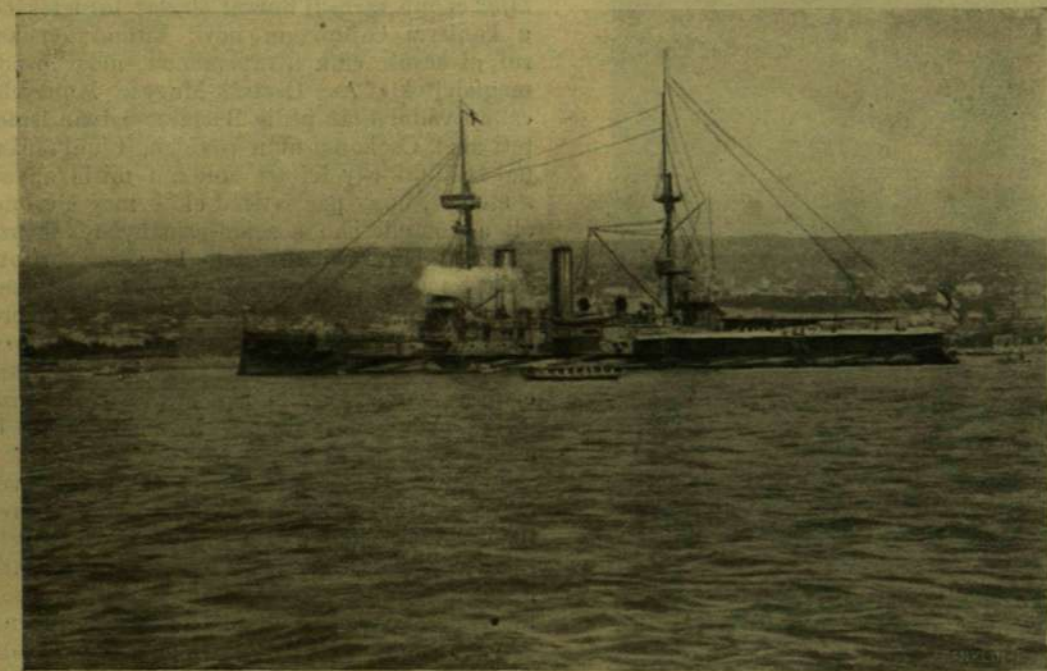


LORD BERESFORD ANGOL TENGERNAGY A FIUMEI MOLO ELŐTT.

tőségük. A magyar zene történetében Rózsa-völgyi Márk a «kormagyar» és a mai értelemben való «csárdás» alkalmazásával tette nevét emlékeztetessé, de rajta kívül még éltek, ha nem is alkotó tehetségben, de előadásbeli képesség dolgában első rendű alakok, kiknek játékát a magyar közönség szívesen hallgatta.

A negyvenes, ötvenes, hatvanas években a zsidó-czigányok viselete magyar ruha volt s külföldön is magyar nemzeti viseletben szerepeltek. Foglalkozás módjuk, mely a szilaj, sirvígadó magyar urak közé vitte őket s a bizonytalanság, melylyel az ilyen foglalkozás jár, jellemükre is erősen hatott. A magyar nyelvet, magyar szokásokat, sőt a magyar bűnöket is tökéletesen elsajátították és cigánytársaikkal gondtalanul éltek azt a napról-napra való életet, melylykor száz bankókat és aranyokat hullatott tányérjukba, máskor meg a napokig, sőt hetekig való szükségét és bizonytalanságot. Hatalmas versenytársukkal, a cigánynyal, nem bírtak sehol sem megbirkózni s pár évtized elég volt arra, hogy szervezetüket mindenütt kipusztítsa. A zsidó-cigány ma már az etnográfia és a magyar népzene buvárai számára való érdekes tárgy. Régi szereplésük kezdetének, szervezetük fejlődésének és terjedésének felderítése épen azért — immár tudományos érdek.

Zuboly.



A GYŐZTES VERSENYZŐ CSAPAT ELVONULÁSA A PARANCSNOKI HAJÓ ELŐTT.

AZ ANGOL FLOTTA LEGÉNYSÉGÉNEK FIUMEI REGATTA-VERSENYÉRŐL.

A HÉTRŐL.

Kitűnő tanulók. A közoktatásügyi miniszterium hivatalos közlönye közé teszi az idén is, — mint más években is — azoknak a felsőbb iskolai tanulóknak a névsorát, a kik kitüntetéssel tették le vizsgálatukat. Báró Eötvös József, a ki szintén közoktatásügyi miniszter volt valamikor, s a kinek ebbeli érdemei elévülhetetlenek, aligha helyeselte volna ezt az intézkedést. Ő mondja ugyanis, hogy a zsenge fejlődő léleknek nincs nagyobb ellensége annál, a ki az ambíciót és a kitűnés utáni vágyat költi fel benne. Már pedig semmi sem oly alkalmas ezeknek az érzéseknek a felköltésére, mint az, ha fiatal emberkének újságokban kürtöljük világgá nevüket és dicsőségüket. Eötvösnek azonban csak félig van igaza; talán még ebből a félből is hiányzik valami. A kibén túlságosan kifejlődik az ambíció és versengés vágya, az esetleg sokat fog szenvedni az életben. Ellenben bizonyos, hogy az ily emberek szokták előre vinni az emberiségnek és a haladásnak az ügyét. Az érző szív sajnálhatja az egyest, ha látja, hogy egy oly tulajdonság fejlődik benne, a mely boldogságának akadályává lesz, de a böles megnyugszik benne, ha ez a tulajdonság közhasznára válik az emberiségnek. S ép abban is megnyilatkozik az a nagy böleség, a melylyel be van rendezve a világ, hogy a haladást nemcsak ép az erények biztosítják, hanem sokszor a hibák is.

A termés. A világ gabonaterméséről az idén is kimerítő jelentést tett közzé e héten a magyar földművelésügyi miniszterium. Kitűnik e jelentésből, hogy az idén nemcsak sokkal több gabona féle termelt a világ összes államaiban, mint tavaly, és mint a mennyi a közepes termésű években teremni szokott, hanem sokkal több annál is, mint a mennyit az emberiség egy esztendő alatt el bír fogyasztani. Búzából például, melyet nagyobb mértékben csak a művelt népek fogyasztanak, 923 millió métermázsza az az összeg, a melyet az összes nemzetek egy esztendő lefolyása alatt meg tudnak enni. Az idén azonban 949 millió métermázsza termelt a világon. A miből világos, hogy 26 millió métermázsza buza számára hiányzani fog a fogyasztó száj és ezt a mennyiséget félretehettük a jövő évre. Érdekes jelenség ez annyiból, hogy Crookes nagyírú angol tudós — és utána egy egész



BERESFORD LORD GÖZCSONAKJA.

tudós iskola — évek óta azt hirdeti, miszerint a föld rövid idő alatt nem fog annyi búzát teremni, mint a mennyire az emberiségnek szüksége van. Crookes számításai szerint már most be kellett volna állania annak az állapotnak, a midőn szűkös lesz a búzakenyér, ellenben 1920 körül, tehát másfél évtized múlva az éhségnek kellene bekövetkeznie. De az élet ime hatalmasan megezáfolta a nagyírú angol tudóst. Pedig hát még nem is vették művelés alá azokat a roppant kiterjedésű földeket, melyek az exotikus világrészekben távolabb fekszenek a közlekedési úttaktól, semhogy a búzatermelés a mostani árak mellett kifizethesse magát. A tudós, mikor a merő kétszerkettőre állapítja egész bölcességét, sokszor kiteszi magát annak, hogy csúfot fog belőle üzni az élet. Nemcsak Crookes járt ilyenformán. A bécsi tudományos akadémia világhírű elnöke, Suess Ede évek előtt egy könyvet írt, a melyben kétségbevonhatatlan bizonyossággal mutatta ki, hogy a világ összes bányáiban kifogyófelben van az arany s hogy néhány év alatt annyi sem lesz, a miből a szük-

séges hús- és tizkoronásokat ki lehessen verni Kormöczön. Az eredmény pedig az lett, hogy ma sokkal több aranyat ás ki az emberiség a föld mélyéből, mint a mennyiről apáink álmodni is mertek volna. Mert hát a természet végtelen a maga eszközeiben.

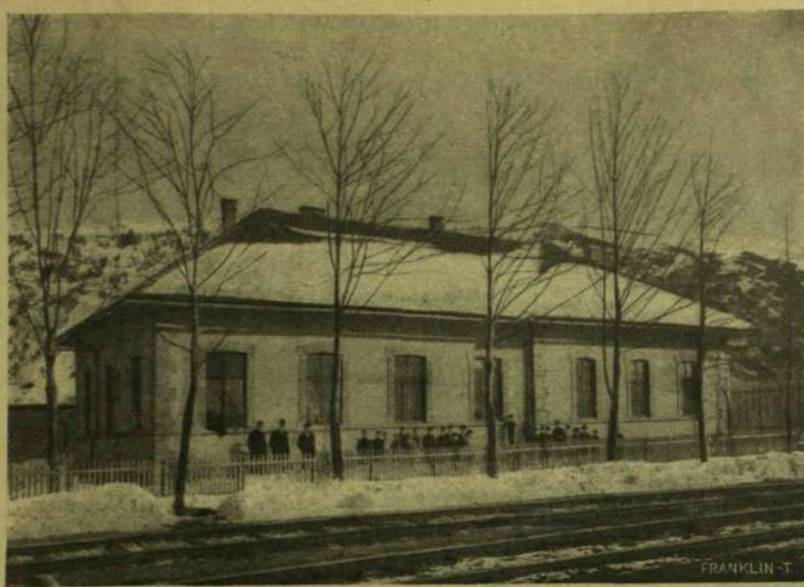
*

A kivándorlás. Kétezer és háromszáz esztendővel ezelőtt, Athén legnagyobb moralistája Sokrates, a haza iránti kötelességekről beszélgetett tanítványaival. Úgy találta, hogy minden államnak vannak jó és vannak rossz törvényei, de a jó hazafi egyforma lelkiismeretességgel kell, hogy betartsa azokat. Mikor egy ifjú eléri azt a kort, úgymond, mely az állampolgári jognak feltétele, akkor meg kell ismertetni vele hazáját, minden törvényeit s meg kell tőle kérdeni, hogy hajlandó-e azokat összességükben betartani. Ha hajlandó, úgy kényszer nélkül s a maga akaratából vetette magát alá, meg kell tehát követelni tőle, hogy egyetlen törvényt se szegjen meg soha. Ha pedig kifogása van hazája



A VERSENYBEN RÉSZTVEVŐ CSÓNAROK.

AZ ANGOL FLOTTA LEGÉNYSÉGÉNEK FIUMEI REGATTA-VERSENYÉRŐL. — Jelfy Gyula fényképei.



A KAMERAL-MORAVICZAI ÚJ ISKOLA-ÉPÜLET.



AZ ESZÉKI ISKOLA.

HORVÁT-SZLAVONORSZÁGI MAGYAR ISKOLÁK. — Zsilavecz Lajos fényképei.

törvényei ellen, úgy meg kell engedni neki, hogy kivándoroljon az országból, s ott üthesse fel otthonát, a hol tetszik. Mert a kivándorlási jogot nem lehet elvitatni senkitől.

Igy ítéltek meg ezt a kérdést kétezer és háromszáz esztendő előtt. A mi napjainkban pedig — épen e hétnek folyamán — a belügyi államtitkár megnyilatkozik egy újságíró előtt s ugyanezt az elvet hirdeti. Az agitátorok lelkiismeretlen csábításait, úgymond, meg kell akadályozni, de senkitől sem szabad megvonni azt a jogot, hogy szabadon vándorolhasson ki az országból. A jognak és a személyes szabadságnak tisztelete oly mélyen van belevésve az emberi szívbe, hogy e tekintetben a felfogás oly hosszú idő alatt, ime alig változott valamit. Ellenben a kivándorlás közgazdasági jelentőségét illetően ma egészen más a nézet, mint a minő akkor volt. Akkor nyereségnek tartották az állam részére, ha az állampolgárok tömegesen szálltak a tengerre, s valahol messzi partokon új kolóniákat alapítottak. Mert a ki kolóniát alapított, az a barbárok között is görög maradt, szülővárosával fentartotta az összeköttetést, kereskedést üzött az otthoniakkal s közreműködött, hogy azok vagyonosodjanak. Ma pedig minden kivándorló az anyaországra kész vesztéséget jelent. Csak egy rész jön idővel haza, a többi beleolvad abba a nemzetbe, a melynek országába költözött. Egy részt tehát az ethikai felfogás illetőleg megállottunk ott, a hová az emberiség már kétezerháromszáz esztendővel megérkezett, másrészt pedig a hazaszeretetet és a hazához való ragaszkodást illetően kétségtelen a nagy visszaesés.

A HORVÁT-SZLAVONORSZÁGI MAGYAR ISKOLÁK.

Zágráb, szeptember 1.

A magyar államvasutal a tetteivel, hogy Kámeral—Moraviczán az 1890-ik évben megnyitotta az első horvátországi magyar iskolát, tanúságát adta annak, hogy ez a mi délkeleten állami vállalatunk nemcsak közgazdasági, hanem nemzeti politikát is csinál.

Tizenhat esztendővel ezelőtt egy emeletes lakóház egyik szerény szobájában négy osztályos, összesen 47 tanulóval nyílt meg az első magyar elemi iskola, azon az elhagyott állomáson, a hol egy maroknyi magyarság küzdött reménytelen harcra az elhorrátosodás ellen. Szerény volt az első iskola külseje, belső felszerelése még szerényebb. Mégis hittel, lelkesedéssel, teljes odaadással látott napszámomunkájához az a szerény javadalmazású tanító, a ki az előítéleteket legyőzve, a horvát hatóságok akadékoskodásai ellenére is csakhamar jó nevet szerzett a «magjarski škola»-nak.

A kameral-moraviczai iskola hiányt betöltő munkássága, derék tevékenysége nemcsak arra ösztönözte a vasut magyarul gondolkodó igazgatóját, hogy a Dráván túl több, a horvát-szlavonországi magyar államvasuti iskolákban jó kezekre bízták a magyarosítást és a gyermekeknek hazafias szellemben való nevelését.

Így 1894-ben a bródi (a szávamelleki), 1895-ben a zimonyi és vinkovcei, 1896-ban a zágrábi, 1897-ben az eszéki, 1904-ben az új-daljai és végül az 1905-ik esztendőben a mitroviczai, a rumai, az indiai s a nasici elemi iskolákat nyitották meg s adták át nemes rendeltetésüknek. Ez a 11 tanintézet valóban hazafias szolgálatot tesz a magyarság érdekében. Különösen pedig a mult tanév óta, a midőn ugyanis a horvát országos kormány sok kérés után ezeket az iskolákat nyilvános jelleggel ruházta föl. A horvát-szlavonországi magyar államvasuti iskolák nemcsak, hogy megtartják magyaroknak a magyar gyermekeket, kik a horvát iskolákban lassankint elhorvátosodnának, hanem terjesztik a magyar nyelv tudását a horvát nép között is. Hogy milyen eredményrel, arról hűen számol be ez a kis kimutatás, melyet az 1905/06-iki tanév értesítőiből állítottunk össze. E szerint:

Melyik iskolában?	Anyanyelvre nézve				
	magyar	horvát	szorb	német	egyéb
a kam.-moravicei	19	35	19	3	1
a bródi	202	23	7	62	2
a vinkovcei	150	17	5	83	1
a zimonyi	67	—	3	34	83
a zágrábi	280	28	—	10	—
az eszéki	271	19	10	89	1
az új-daljai	146	46	29	63	—
a nasici	98	17	11	—	—
a mitroviczai	43	3	5	8	—

olyan tanuló nyert magyar oktatást, a kiknek mindegyike a tanév végén magyarul érzett és magyarul gondolkodott.

Különösen érdekes ez iskolák között az új-daljai. Ez egy pusztaságban álló, magányos épület. Magát Új-Dalja állomást, melynek felvételi épületében van az iskola hét tanterme, csupán forgalmi szempontból nyitották meg. A tanulók kivétel nélkül messze vidékről járnak ide. A tanítók is a községben laknak, ez pedig Új-Dalja állomástól három kilométernyire fekszik.

A tanulók erre a czélra levezetett, állandó menetrendszerű u. n. iskola-vonatokkal jönnek hazulról és mennek vissza. Látványosságnak is beillik egy-egy ilyen iskola-vonat akkor, a midőn az előadások végétől a sok apró gyermeket beraktározzák s felügyelet alatt délutánonként szülőikhez hazaszállítják, hogy azután másnap reggel ismét friss, újult erővel tanulhassák az A. B. C. tudományát. Hangos zivaj veri fel ilyenkor a vidék esendjét, az apró gyermekek ajkairól egyszerre csak valami ismerős hangok esendülnek el, a mi szépséges imádságunk melódiaivá olvad el az apró gyermekek ajkain, a mikor a magyar a horvátal, a szerb anyanyelvű tanuló a némettel karban rázendítene, hogy «Isten áldd meg a magyart...»

Egy-egy ilyen jelenet végig nézése örök emléket hagy lelkünkben. Meghatottság ül ki ilyenkor a csendes szemlélők arcára, a sziveket eltölti az a jóleső tudat, hogy idelent, Horvát-Szlavonországi magyar államvasuti iskolákban jó kezekre bízták a magyarosítást és a gyermekeknek hazafias szellemben való nevelését.

Most, hogy szeptember első napjaiban ország-szerre újból megnyílnak az iskolák kapui, küld-

juk el köszöntésünket azoknak a szerény lelkes tanfőfiaknak, a kik nyomorúságos anyagi viszonyaik közepette is hűséggel hirdetik a hazaszeretetet, a kik ott lent, a nemzetiségek hullámgyűrűiben apostolokként hirdetik az igét és terjesztik azt az igazi magyar közmívelődést, a mely majdan a Dráván túl nemsokára biztos alapja leendő a közelmúltban feltámadt magyar-horvát testvériségnek.

Sági Ernő.

2500 SAKKFÖLADVÁNY.

Jubilál a «Vasárnapi Ujság» sakkrovata. Kétezer-öttszázadik sakkfőldványát adja e héten az olvasóközönség kezébe.

Ennek az ünnepélyes alkalomnak a kapcsán büszkélkedve emlékezünk vissza a «Vasárnapi Ujság», hogy a magyar sakkolás történetében az úttörő nehéz, de szép szerepét játszotta. 1859-ben a «Vasárnapi Ujság» hatodik évfolyamának 26-dik számában «A sakkjáték» című cikk felelti, hogy a nagy elterjedtségnek örvendő «Vasárnapi Ujság» nagy szolgálatot tenne a magyar sakkolásoknak, ha megnyitná hasábjait a sakkjáték számára. Erre vonatkozólag a szerkesztő következő megjegyzését olvashatjuk: «Mihelyt eziránt élénkebb igényeket fogunk tapasztalni, nem fogunk késni ez irányban is megfelelni a várakozásnak. Legyen addig elég figyelemébreztetésül és előcsatárul e derék cikk.» Mint a «Szerkesztő mondanivalói» című rovat tanúsítja, ezek az igények ugyancsak hangosan jelentkeztek. És csakugyan még ugyanennek az évfolyamnak az ötvenedik számában megjelent «A sakkjáték magyar műszavai»-ról szóló cikk, a mely így kezdődik: «Megigértük, hogy a férfias játékok legszebbikének, a nemes sakkjátéknak, tért engedünk lapjainkban. Míg mások rébuszok, rejtett szók, stb. félek megfajtásán találják örömet, reméljük, hogy mindinkább szaporodni fog azok száma, kik a gondolkodást fejtő sakkolásban keresendnek a tél hosszú estéiben kellemes időöltést.» És ugyanebben a számban megjelenik az első sakkrovat. A december 18-iki számban pedig megjelenik a közölt főldvány megfajtése. 1860-ban, az új évfolyammal indul meg a rendes sakkrovat. Minden héten közöl a «Vasárnapi Ujság» egy, néha két főldványt — a magyar szerzők sűrűn szerepelnek — és néha egy-egy érdekesebb játszmat is találunk a sakkrovatban.

És 1860 óta hétről-hétre pontosan megjelent a «Vasárnapi Ujság» sakkrovata. Akkor tájban Magyarországon egyedül a «Vasárnapi Ujság» adott helyet hasábjain a sakkjátéknak. És most, a mikor a sakkjáték iránt valóban óriási érdeklődés nyilvánul, — nem szabad megfeledkezni arról, hogy a «Vasárnapi Ujság»-é az úttörő érdeme.

Kétezeröttszáz sakkfőldványt adott eddig az olvasó kezébe a «Vasárnapi Ujság». Az ezután következő sakkfőldványok megválogatásában azon igyekeznünk, hogy olvasóink megismerjék a magyar

főldványszerzők kiváló képességeit. A magyar főldványszerzős ügyét akarjuk szolgálni és azt hisszük, hogy ezzel a czélunkkal méltóképen folytatjuk azt a munkát, a melylyel a «Vasárnapi Ujság» annyi évtizeden keresztül a magyar sakk-ügy szolgálatába szegődött.

«A KALÁBRIAI MENYASSZONYHOZ.»

Főrangú czégekéről.

Pár héttel ezelőtt Párisban egy rendkívül szokatlan jelentőségű és mindenfelé osztatlan tetszéssel találkozott bolt ajtajai nyíltak meg a Rue Saint-Roche 3. szám alatt, a híres Tuillériák szomszédságában. S a finnyás párisiaknak azóta van módjuk miben válogatni ebben a szó valódi értelmében előkelő izléssel berendezett kereskedésben. Dús választékban állanak itt a szebbnél-szebb színes szövetelek, az izléses csipkék ezerféle fajtája; csak úgy kínáltatja magát a himzett női kézimunkák nagy sokasága s fogynak erősen a mi híres varrótásainkhoz hasonlatos házi-ipari termékek. A hogy megnyílt a bolt: egy nap alatt már «Tout Paris» észrevette, alig egy pár nap leforgása után pedig az egész művelt világ kíváncsisága egy — czégtábla felé irányult, melyen ez a pár szó ragyog a bolt fölött: «A kalábriai menyasszonyhoz.»

S az egyszerűen híressé vált bolt pultja mögött most napról-napra egy volt királyné rendelkezik. Nem mintha talán erre rá volna szorulva s a bolt



TANTEREM A ZÁGRÁBI ISKOLÁBAN.

dája koránsem áll egyedül. Különösen Angolországban, hol az ipart és kereskedelmet oly kövételre méltóan megbecsülik s a társadalom nem viseltetik iránta annyi sok helytelen előítélettel, mint például nálunk, Magyarországon, — épen nem egyedülálló eset, hogy egy-egy főrangú nő kereskedést nyit és lelkesedéssel vezeti azt, természetesen a legtöbb épen úgy, mint Trani-grófnő: az ember-szeretet s jótékonyág oltárán áldoz a maga bolt-jában.

Igy például, hogy a sok közül néhányat felemlítsük: Lady Wimborne, az angol főúri körök népszerű nő-tagja, épen csak a közelmúlt napokban nyitotta meg a maga boltját a Piccadilly-ben, a Dover Streeten, azzal a czéllal, hogy minél szélesebb körű elterjedést biztosítson a protestáns irodalomnak, különösen pedig a Dr. Torrey és Mr. Alexander műveinek, a melyekből már eddig is temérdek példányt adott el. A kereskedés összes tiszta jövedelmét szintén a protestáns irodalom terjesztésére szánta Lady Wimborne. Azt mondják, hogy ennek a dúsgazdag angol «peeress»-nek a boltja a művészeti szépségnek valóságos mintaképe. És lám, ez a felvilágosult főúri nő egyáltalán nem tartja méltóságán alólinak azt, ha bevétit olykor maga is személyesen kiszolgálhatja.

Vagy ott van Warwick grófnőnek egy rendkívül keresett és általánosan ismert boltja a londoni New Bond Street-en. Ezt a boltot a grófnő szintén személyesen vezeti s különösen abban a tekintetben van kiváló hasznára az angol társadalomnak és



A TANULÓKAT HAZAVIVŐ VONAT AZ ÚJ-DALJAI ÁLLOMÁS ELŐTT.

volna megélhetésének egyetlen forrása, hanem a — jótékonyág szent nevében. Épen ennek a volt királynénak a szeméje az, ki miatt ez a saint-roche-utcai bolt bennünk, magyarokat is nagyon közelről érdekel. A bolt főrangú tulajdonosnője ugyanis nem más, mint a mi hön szeretett, boldog emlékeztető Erzsébet királynénk édes testvére, az egykori nápolyi királyné, a ki most mint Trani-grófnő tölti napjait csendes visszavonultságban.

Mindnyájunknak élénk emlékezetében élhet még az a borzasztó földrengés, mely nem régiben tüneményes gyorsasággal ijesztő pusztasággá alakította a virágzó Kalábriát, leirihatalan nyomorba döntve ennek ártatlan lakóit. Trani grófnőnek temérdek sorscsapáson átment lelki világát érzékenyen érintette ez az istenítélet, hiszen ő ennek a koldusbotra jutott Kalábrának valamikor királynéja volt. Föltette magában, hogy minden tőle telhető eszközzel segítségére siet egykori népének s a francia nép áldozatkészségét minél hatható-sabban igyekszik felkelteni a sorsüldözöttek érdekében. És ime, most megnyitotta a párisi boltot «a kalábriai menyasszonyhoz», melynek egyedüli czélja a földrengés által nyomorba döntött kalábriaiak felségelésére irányul. Ebben az érdekes és elképzelhetni, hogy meglehetősen sűrűn látogatott boltban kizárólag a kalábriai ipar termékeit árusítják; azokban a szövőműhelyekben készülnek az itt raktáron levő munkák, melyeket Trani grófnő még nápolyi királyné korában alapított. Népeinek forradalma megfosztotta őt a trón dicsőségétől s ime most a háltánságot jótékony lélekkel viszonzza: kenyérral dobja vissza azt, a ki őt követ sújtotta meg.

Néhai királynénk nővéreinek ez a magasztos péld-



A KAMERAL-MORAVICZAI ÁLLOMÁS. (Baloldalt a második ház az új iskola.)

HORVÁT-SZLAVONORSZÁGI MAGYAR ISKOLÁK. — Zsilavecz Lajos fényképei.



DINNYEÁRUSOK.

közművelődésnek, hogy a bolt fő-raktára a vidéki varró-iskolák fentartására alakult egyesületnek, az úgynevezett County Schools Needlework Association-nak. Ezek a varró-iskolák s az ő révükön az angol nőnevelés helyes irányban való fejlesztésének ügye már eddig is mérhetetlen sokat köszönhetnek a Warwick grófnő áldozatkészségének és ügybuzgalmának.

Az angol főrangú boltos-nők között talán a legelső helyen kellett volna megemlítenünk az angol társadalmi élet egyik legkiválóbb vezető-alkját: Sutherland hercegnőt, kinek Newcastle-ban van rendkívül virágzó kereskedése. Ez a nemes hercegnő különösen a nyomorék teremtésének gyámságában fejt ki áldásos tevékenységet. Egy pár év előtt kezdette meg emberszerető munkáját, hogy Miss Twyfordnak és a kerület több más előkelő hölgynének hathatós segítőkészsége mellett egy intézetet alapított, mely intézetnek kizárólagos feladata volt a testi hibában szenvedők felségelése akként, hogy az intézetbe felvett nyomorékok varrást, kötéssel és kosár-fonással valamely keresetforráshoz jussanak s megélhetésük, — habár szerényen is, — biztosítva legyen. Nos, a hercegnő buzgalmának eredménye rövid idő alatt összes eredményeit is felül múlta: az ő nyomorékjainak, gondos vezetése mellett, kifogástalanul készített kézimunkái példátlanul kapások lettek. Hogy aztán az intézet a nagy keresletnek kellőképpen meg tudjon felelni: a hercegnő megnyitotta boltját a Newcastle-ban, mely csakis a szegény nyomorékok által készített kézimunkák elárulására van berendezve. S mióta ez a bolt megnyitott: a hercegnő akciója egyszeriben kilépett az eddigi szűkebb köréből s most már Angolország minden részéből özönlenek a megrendelések a hercegnői boltba különösen kosarakért és fűzavesszőkből fonott munkákért. A szegény nyomorékok pedig pompásan keresnek.

Úgy a Trani grófnő, mint az említett angol fő-urak hölgyek példájából a magyar társadalom fölöttébb sokat tanulhat. Többet és hathatósabban munkálkodni a jótékony és emberszerető érdekében, kiküszöbölni az iparral, kereskedelemmel járó foglalkozások iránt eddig általánosan uralkodó előítéleteinket: ez a mi feladatunk. Vajjon mikor fog elérkezni az az idő, melyen nálunk is megnyílik majd a fentiekhez mindenképpen hasonló első kereskedés «a kaláhriai menyasszonyhoz»? —
Zsoldos Benő.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A «Budapesti Szemle» most megjelent szeptemberi számában találjuk Balogh Jenő tanulmányát «Lombroso és a bűnügyi embertan jelen állása» czimmal. Lombrosót néhány hónap előtt ünnepelte a turini nemzetközi bűnügyi embertani kongresszus; ez s Török Aurélnak róla megjelent értekezése adta az alkalmat a tanulmány szerzőjének, hogy összefoglaló előadásban mellássa az olasz tudós munkásságának fontosságát. Kármán Mór «népoktatásunk szervezése és az újabb törvényhozás» czimemmel kezd cikksorozatát, első rendű



DINNYÉT SZÁLLÍTÓ FALUSI SZEKEREK ÉRKEZÉSE.

A DUNAPARTI PIACZRÓL.

nagyváradi bizottság előadója kis könyvével. Előszavában röviden elmondja a tuberkulózisra vonatkozó főbb ismereteket, azután sorban tárgyalja, mily módon igyekeztek és igyekeznek a modern társadalom e legveszedelmesebb ellensége ellen küzdeni a németek, az angolok és a francziák. A könyv végén felsorolja az e tekintetben ránk váró feladatokat s megoldásuk módjára is javaslatokat tesz.

Dr. Haller Károly emlékkönyve. Dr. Haller Károly kolozsvári egyetemi tanár, főrendiházi tag negyven évi közéleti munkásságáról egy vaskos kötetben számolnak be tisztelői, melyben nagyon részletesen, minden apróságra kiterjedve, képekkel is illusztrálva állítják össze mindazokat a társadalmi, városi és kulturális intézményeket, melyeknek kezdeményezésében, fejlesztésében Haller Károly részt vett. A könyvet dr. Lázár Ernő, dr. Szünyogh Mihály és Kuszkó István szerkesztették.

A tengeri kereskedelem. Kemény Ödön, az «Adria» tengerhajózási társaság titkára jóra való könyvet adott ki kereskedők részére a tengeri kereskedelemről. A tárgy fontossága s a feldolgozás gondja egyaránt ajánlja e könyvet, a mely összefoglalja a tengeri kereskedelem egész szervezetét, belevezet mindenféle rejtelmeibe, megadja azokat a tudnivalókat, melyekkel a kereskedőnek föl kell fegyverkeznie, ha a tengeri kereskedelem terén érvényesülni akar. Annál nagyobb a könyv érdeme, mert nálunk meglehetősen feldolgozatlan tárgyban ad tájékoztatást, a melyre igazán szükség is van a mi gazdasági viszonyaink szempontjából.

Emlékeim. Egy igénytelen külsejű kis kötet, tele olyan versekkel, melyek szerzőjüknek valószínűleg ifjabb évek emlékei, elmúlt hevületek visszhangjai. Teveli Mihály, e versek szerzője, nem költő ugyan, de költői lélek, a kinek lelkén bizonyára ép oly gazdag árnyalással rezegnek végig az érzések, mint az igazi költőkén, csak hangot nem tud adni nekik. A mit érzett, bizonyára színes, érdekes, erős volt, — a mit verseiben elmond, halvány, köznapiság és erőtlenség. Hány ily néma költő jár a világban, csak épen hogy nem mindegyikről tudjuk, hogy az! Az ilyen dalol igazán magának, mert minden dala egy-egy erős érzésre emlékezteti, — de az idegen olvasó ezt nem látja meg bennük s ezért hidegen megy el mellettük. Ha az író mégis a nyilvánosság elé lép velük, érthető csalódás, mert a lelkében csakugyan élő tartalmat öntudatlanul beleképzeli verseibe is, holott művészi alkotó képesség hiányában az csak a lelkében maradt kifejezetlenül.

Új könyvek:

Emlékkönyv dr. Haller Károly működéséről. 40 éves tanári jubileuma alkalmából kiadta az ünnep-rendező bizottság. Kolozsvár; ára vászonba kötve 5 korona.

A tengeri kereskedelem. Irta Kemény Ödön. Fiume, a szerző tulajdona; ára 5 korona.



ÁGYAZÁS A CSÉPLÉSHEZ.

A tuberkulózis elleni küzdelem módjai. Irta Grósz Menyhért. Nagyvárad.

Emlékeim. Verseik, írta Teveli Mihály. Zólyom; kapható Patner J. és Biron H. könyvkereskedésében Körmöczbányán; ára 2 korona.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közlebbi napokban: Gróf BATHYÁNY GUSZTÁV — Herceg Baththyány-Stratmann Ödön fivére, 1848—1849-iki honvéd huszár százados 78 éves korában Uppinghamban, Angliában. Gróf Baththyány Gusztávot a világi fegyverletétel után mint közembert az osztrák seregbe beosztották. Elbocsátása után Angliába költözött, honnan többé vissza nem tért. Az elhunyt a szabadságharc lefolyása alatt a hannoverai király nevével viselő második számú huszárseregben szolgált, melynek ezredese 1848 május 10-ikén Kiss Ernő volt. Baththyány Gusztáv besoroztatása után néhány hónappal hadnagy rangot kapott, melyről azonban lemondva Angliába költözött. — Kiss JÁNOS bogárnagy, szőlőbirtokos, 48-as honvédhuszár őrmester, 101 éves korában Duna-Harasziban. — Teplai HERTZKA IMRE dr. karlsbadi fürdőorvos, a porosz vörös sereg lovagja és egészségügyi tanácsos 55 éves korában Budapesten. — LENGYEL FLÓMIÁN Szent Ferenc-rendi házfőnök és városi képviselő 65 éves korában Esztergomban. — DEMETER JÁNOS 79 éves korában Szászvárosban. — Kis-csoltói RAGÁLYI KÁLMÁN nyug. főszolgabíró 61 éves korában Nyustyán. — Szigeti FEJÉR ZSIGMOND kereskedő, a városi képviselőtestület és a megyei törvényhatóság tagja 67 éves korában Maramaros-szigeten. — SCHWARTZ JAKAB paszományos, 70 éves korában Budapesten. — ESTY JÁNOS magyar föld-hitelintézeti osztályfőnök, 53 éves korában Budapesten. — SZTOVICSEK FERENC nyug. m. kir. honvédelezredes Nagyöröskön. — DANIBERG JAKAB, volt gyöngyösi tekintélyes kereskedő, 76 éves korában Budapesten. — ROGYÁK ISTVÁN pénzügyi tisztviselő 58 éves korában Budapesten. — PLESZ MÓN műegyetemi hallgató, 22 éves korában Török-Kanisán. — Felsenbrunn FONTAINE ANDOR a budapesti

tudományegyetem kvestora, 48 éves korában Budapesten. — VIEDER LAMBERT magántisztviselő 31 éves korában. — VINKOVICH VINCEZ m. kir. adó-ellenőr 49 éves korában Szekszárdon. — PÁLL GYULA birtokos, nyug. pénzügyi tanácsos 65 éves korában Szamosfalván. — VÁSÁRHELYI BÉLA főrendiházi tag, az arad-osztrák vasutak vezérigazgatója, 68 éves korában Aradon. — KUBISTY MÁNÓ föld-birtokos, a törvényhatóság egyik előkelő tagja, 81 éves korában Várgezőn. — ILLÉS RÁFÁEL prémontrei rendű kanonok és türjei házfőnök 61 éves korában Türjén. — GAÁL ENDRE nyug. főgimnáziumi igazgató, 73 éves korában Nyiregyháza. — ENGEL HERMANN 93 éves korában Otlakán. — KIRÁLY LAJOS uradalmi főgépész 47 éves korában Budapesten. — ERSTEIN JÓZSEF 70 éves korában Győrben. — Kis-kováloői, nagykováloői és vaszkai VICTORISZ JÓZSEF 48-as honvéd tábori gyógyszerész 97 éves korában Lőcsén. Az elhunyt az utolsó 48-as honvéd tábori gyógyszerész és a város polgárainak nesztora volt. — PETRUSKA JÁNOS róm. kath. plébános Felső-Zubricán 64 éves korában. — SCHWARTZ ADOLF, kereskedő, Hont vármegye bizottságának tagja, életének 67 évében. — LAZÁRUS JÁNOS nyug. tanítóképző-intézeti tanár Déván, életének 67-ik évében. — NEMES VETÉSY PÁL magánzó 60 éves korában Budapesten. — HOBLIK ALADÁR földbirtokos 56 éves korában Tinnyn.

Özv. MÁDY JÁNOSNÉ szül. Handzel Amália takarékpénztári főtitkár özvegye Kecskeméten. — BERMEI JAKABNÉ, szül. Sauer Czeccilia, Beimel Jakab kir. tanácsosnak, a budapesti érték- és árutőzsdé volt alelnökének neje 73 éves korában. — TASSY BEZ EDÉNÉ, szül. Köpf Mária Hódmezővásárhelyen. — Özv. POGÁTS ALAJOSNÉ, szül. János Sarolta 74 éves korában Budapesten. — MADARASSY ISTVÁNNÉ, szül. Madarassy Mária 47 éves korában Máriaudván. — RÁSKAI VILMOSNÉ szül. Mikecz Jolán 54 éves korában Budapesten. — TOLNAI IMRÉNÉ szül. Kunhegyi Istványa 50 éves korában Budapesten. — Özv. TOMKA SAMUNÉ, néhai Tomka Samu budapesti fülörvos özvegye Davosban. — HAHN BRUNNÉ szül. Felsenbrunn Józefin 55 éves korában Budapesten. — GRÜNFIELD VILMOSNÉ, szül. Duschák Linka 47 éves korában Budapesten.



KÖCSIRA RAKJÁK A GABONÁT.

EGY ÉV MUNKÁJÁNAK A GYÜMÖLCSE. — Alvinczy Roland fényképész.



CSÉPLÉS.

EGYVELEG.

* A londoni rendőrség központi hivatalában 70 ezer különféle gonosztevő, tolvaj, betörő és orgazda ujjlenyomatát őrzik. Tudományos észleletek nyomán kiderült, hogy az ujj hegyeinek külseje a születéstől kezdve a sárga meg nem változik.

* Automobilon utazók számára egy amerikai ember guttaperchából készült öltözetet talált fel. Összetűközés esetére az utazó kirepül ugyan a kosiból, de sérülés ellen az öltözet ruganyosságá minden körülmények közt megvédi.

* A japán katonaság papirosból készült főző-edényekkel van ellátva, melyekben 10 vagy 12 szer teának való vizet lehet forralni. Egy-egy edény két fillérbe kerül.

* A legújabb amerikai összetételű, divatos kellemes, vonzó illatot árasztó parfüm a «Diana carfeum». Urak, hölgyek egyaránt csodákat beszélnek a pikáns, elbűvölő illatról, melyet a pesti urak hölgyek egyszerre felkaptak. Eredeti 5 koronás nagy üvegekben szállítja a magyarországi főraktár Erényi Béla Diana-gyógyszer-tára, Budapest, Károly-körút 5.

Bob-hashajtó a legkellēmesebb (10 fillér).

A zenevilág eseményeinek fogja közönlenti Bloch József: A hegedűjáték és tanítási módszere (Methodika) című műnek rövid 3 év alatt szükségessé vált 2-ik javított és tetemesen bővített kiadás megjelenését. Már az első kiadások hangsúlyozták, hogy e mű a hegedűjáték valódi lexiconja és tartalma gazdagabb, mint a czéger. De e mű átdolgozása a kiváló pedagógus nemcsak alapos műveltséget, de hangszorgalmat is tárja elénk. A mű három részre oszlik: A történelmi részében a hegedűjáték teljes történelmi fejlődését tanuljuk és egy fontos bővítéssel: a hegedűtanítás legújabb módszereivel, a fogások rendszere, a fekvések tanulása az áthelyezés alapján, a kvintfogás és a 24 kézfejtés — a vonóvezetés fiziológiája — a technika alapelveivel a legújabb tapasztalatok alapján megismerkedünk. A gyakorlati rész a legrészletesebben elmondja, hogy kell hegedülni és hogy kell tanítani.

Találjuk itt az általános tanítási tudnivalókat, a hangszer tisztes ismeretét, a testtartás hegedű- és vonó kezelésmódjait és egy felette érdekes fejezetben megismerkedünk a felső végtagok alapos anatómiájával, mely az izületekben végbeívelhető mozgások gyakorlását a vonó vezetésével természetesen összeköttetésbe hozza. A bal kéz technikáját oly bőven és



A felső sorban: Hartel, Schneider, Willson, Finkelstein, Calvet Saifulin, Hevonen; a középső sorban: Solowjew, Constant de Marin, Pitlaszky, Beancirois, Dereznia, Ciclop, Stränge, Van der Gold; az alsó sorban: Vasilescu, Hitzler, Pedel, Boulanger.

A BUDAPESTI BIRKOZÓVERSENY RÉSZTVEVŐINEK CSOPORTJA.

oly részletességgel, mint ezen műben, még sehol sem magyarúzták. Még egy új fejezettel is meglep bennünket a szerző: az intonálás elméletével és gyakorlatával már ezért az egy fejezetért magiért érdemes lett volna a könyv új kiadása. Elvezetett okul minden fejlettebb zenész is, mivel Bloch szigorú tudományosossággal, de vonzó modorban előadja ezeket.

E részben találjuk még a jobb kéz technikáját is, valamint a 10 évfolyamra osztott rendszeres tantervet is. A mű harmadik része a zeneelméleti rész, mely a zene alapelveit bőven és alaposan tárgyalja. A hangmagasság, a hangtartósság, a dinamika, a hangszínezet fejezetei oly nagy anyagot ölelnek fel, hogy úgy a hivatásos, valamint a műkedvelő zenész is a mindennapi felmerülő kérdésekkel tisztába jön, a magyarzamatok 80 ábra és 640 hangjegypélda világítja meg. A 400 oldalra terjedő műtől kiadott mű. Rozsnyai Károly ismert zeneműkiadónál jelent meg. A méretéhez és tartalmához képest csak 4 kor-nyji bolti áránál fogva a mű új kiadása nemcsak az előző kiadás birtokosainak, hanem minden törekvő zenésznek kívánatos teljes hegedű-enciklopédiája.

Szerkesztői üzenetek.

Somló. Márcziusról. Mind a kettőt közölni szándékszunk, de egy kis türelmet kérünk, mert nagyon el vagyunk halmozva. Nem lehetne a másodiknak valami más címet adni?

Meddig. Olyan bájos. Az ég oly tiszta stb. Jókora csomó verset küldött be, de egyik sem való közlésre. Sok helyütt zavarosak, majd mindig nagyon döcögősek s mondani valóján sincs olyan, a mi másokat is érdekeltetne.

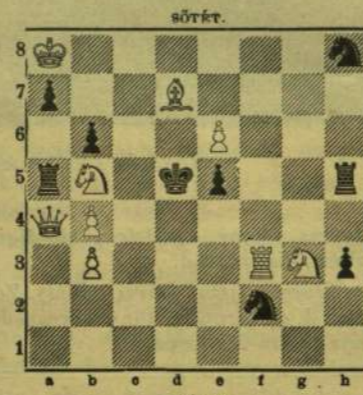
Elkészté madárka. Ősz. Verseiben erős, meleg a hangulat, de mindegyikben van valami, a mi hatását ronítja. Az érzés nincs bennük abba a biztos, kristályos formába öntve, nyelv és eszme nem simul úgy össze, mint a hogy igazi művészi munkában kellene, sokszor csak mellé talál, a mire ezélez, bizonyos tévovázást mutat a kifejezésben. Határozott tehetség jelei közt határozott gyöngeségei vannak: nagyon sajnáljuk, hogy csak ilyen félsikert konstátálhatunk, de mértékünkben a legjobb akaratral sem engedhetünk.

Gyerekek. A korzó. Ezek nem versek, hanem csupa rövid sorokra szaggatott, döcögős próza, mindenemű ritmus nélkül. Hogy lehet az ilyen sikerre tartani számot?

Farkas Iván. A téma kidolgozásában és feldolgozásában sok az intelligencia, de kevés a költőiség. Nagyon hosszadalmas is, különösen balladának, a sok szószaporító részletezés nem hogy világosabbá tenné, hanem ellenkezőleg elhomályosítja, nyelvében és verselésében pedig sok az erőltettség. Körülbelül ugyanazokban a hibákban leledzik, mint régebbi verse s azért nem közölhető sem ez, sem az. A kézirát egy héttel rendelkezésre áll, átveheti szerkesztőségünkben bármely délután négy és öt óra közt.

SAKKJÁTÉK.

2500 számú feladvány. Ludányi Antaltól, Szolnok.



Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.



A 33-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Igaz munkást nem a díj, hanem a feladat lelkesít.

Felolós szerkesztő: Holtsy Pál.

Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Salvator Lithion-forrás. Természetes vasmentes Lithion-forrás kitűnő hatású. vese-, hólyag-, reuma- és kőszénbántalmaknál, vizeleti nehézségeknél, csukorbetegségeknek a légszűrés és emésztési szerek hurtaival. Budapest főraktár Edesky L. urnál.

MAGGI FÉL ÉZESÍTŐ. javítja az étkek ízét. Készíti Maggi Gyula és Társa, Bregenz.

Ki akar angolul tanulni? Az jó hasznát veszi a következő könyveknek. Bizonyt. Angol és magyar beszéltetés kézikönyve. Vázsonba köve 3 korona 20 fillér. Dallos-Patterson. Gyakorlati angol nyelvtan. Vázsonkötésben 3 korona 60 fillér. Kaphatók Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) R. t. Budapest, Andrassy-ut 21.

Vásároljon Svájci selymet! Kérjen mintát a mi újdonságainkról feketében, fehérben vagy színesben K 1.15-től egész K 18-ig méterenként. Különlegesség: Selyemkémek farságsági, menyasszonyi, bíli és utcai toilettokra, valamint blouszokra, bélszere stb. Mi csak jótállással kezelt selyemszövetet adunk el dírekt magánfeleknek, vám- és portamentesen a lakásba szállítva. SCHWEIZER & Co., Luzern U/31. (Svájcz.) Selyemszövet-kivitel. Kir. udv. szállító.

EGÉSZSÉGÜGYI SZEMPONTBÓL a ROHITSCHI „TEMPEL“-FORRAS határozottan a LEGJOBB ÜDÍTŐITAL.

KODAK. kamarák napfény-tekerősfilmek részére K 6.50-től egész 400 koronáig.

PREMO és POCO. kamarák füvelemek részére és Premo-film-paekok (napfény töltés) 22 koronától egész 915 koronáig. Prospektusok ingyen és bérmentve mindenütt kaphatók. KODAK Ltd. WIEN, I., GRABEN 29. szám.

Magyar Könyvtár. Szerkeszti RADO ANTAL. E vállalat magában foglalja a hazai és külföldi irodalom legjelebb termékeit, a szépirodalom, történelem, földrajz stb. köréből. — Ezen vállalat lehetővé teszi a nagyközönségnek, hogy kevés költséggel szép és a tudomány minden ágát felölelő könyvtár birtokába juthasson. Kapható Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) rész. várs. társ. könyvkereskedésében VI., Andrassy-ut 21., valamint minden hazai könyvkereskedésben. Jegyzékkel készséggel szolgatunk.

Technikum Mitweida. Igazgató: A. Holtz, tanár. (Száraz királyg.) Magasabb technikai tanintézet elektro- és gépészmérnökök, technikusok és művezetők kiképzésére. Székesfehérváron. Program stb. díjlanul a titkárság által.

ZENEMŰVEKET vegyünk ROZSNYAI KÁROLY könyv- és zeneműkereskedésében IV. ker., Muzem-körut 15. szám alatt. Bő zeneműregyzék ingyen.

Legteljesebb, legkedveltebb, legelterjedtebb Német Szótár BALLAGI M. magyar-német és német-magyar szótár iskolai használatra. A két rész csinos, hajlékony vázsonkötésben 4 K. Egy-egy rész külön füve 1.40 K. Kapható: LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál Budapest, VI., Andrassy-ut 21. és minden könyvkereskedésben.

Olcso cseh ágostoll! 5 kiló: új fosztott 9.80 K, jobb 12 K, fehér pehelypua fosztott 18 K, 24 K, hófehér pehelypua fosztott 30 K 36 K. Szállítás portmentes, utánvétellel. A kieselés és visszavétel portmentesítés ellenében megrendelhetik. 3994 Benedeklt Sachsel, Lobes 60. Post Pilsen, Böhmen.

Fajkutyák. Ajánlunk kitűnő virsli, kopó, vadászó és borzbecet, nyersen és idomítva; továbbá óriás szentbernathegyi, újfundlandi dogok, orosz agarak, skóciai juhászkutyák, magyar komondorok, uszkárók, törpe ebek és kitűnő pathányirtókat, angol-muszkát, óriás fülbegyőket, éis és kitűnő vadakat, diszgalombokat, madarakat; fajbaromfi, óriási lud, kacska, pulyka és tyukfajok, méhek és folszerek, állattenyésztési eszközök, állattápszerek-készítményeket; állatokat gondozásra, ilomításra, nevelésre és gyógykezelésre előganduk, esetek és vételeket könnik. Árjegyzéket bérmentve küld: DIANA-TELEP, Tar, Hevesmegye.

Labizzadás. Kéz és hónalj izzadása ellen egyetlen biztos szer a Succinbalzsam, megszüntet minden bizs helyi izzadást a leggyorsabb idő alatt. 1 üveg ára 2 kor. Posádán székelyül Prágay Elemr gyógyszerész Üszód, Kalocsa mellett.

BENZOE-CRÉME. Az arcnak friss üdeséget, fiataloságot és fehérséget ad. — Teljesen ártalmatlan. — Számos elismerő levél! Ára 1 kor., hozzá Benzoe-tejszappan 70 fill. Benzoe-puder 1 kor. Postán szállítja az egyedüli készítő MADERSPACH FERENCZ gyógyszerész BUDAPEST, X., Rákosszalva, Külső-kerepesi-ut 104. Főraktár: Török gyógytár. Király-u. 12. szám és Andrássy-ut 26. szám.

Hirdetések elfogadhatnak a kiadóhivatalban Budapestben, IV., Egyetem-utca 4.

Szállítási hirdetmény.

A polai cs. és kir. tengerészeti hadiszertár 1907. évi anyagszükségletének biztosítására, és pedig az V. osztályt (faolaj) illetőleg 1907. évi január hó 31-én, a többi alant felsorolt osztályokat illetőleg 1906. évi október hó 12-én, mindenkor délutáni 4 órakor a lepecsételve beérkezett ajánlatok fölött a cs. és kir. tengerészeti hadiszertár parancsnokságánál pályázati versenytárgyalás fog tartatni.

A szállítandó anyagok a következő osztályokba vannak beosztva, ezeknek egy-néhánya pedig csoportokba:

- I. oszt. Deszlák és ragasztófa fenyő- és vörösfenyő-fából.
II. Tisztítógápat,
III. Bőrárnak,
IV. Faolaj,
V. Lenolaj,
VI. Lenolaj,
VII. Marhafaggyu,
VIII. Közöséges mosósap-pan, fegyvergyertyák, parafin és stearin, stearyngyertyák,
IX. Szoprak,
X. Ecetek és kefek,
XI. Faszén,
XII. Kátrány, szurok és mézga,
XIII. Rudaesok, sodrony, bádog és szügek vörösréből,
XIV. Vörösrézesüvek,
XV. Ost. Rudaesok, surlóbádog, borítóbadog, pénzövnyből,
XVI. Kautsukárgyak,
XVII. Sárgaréz rudaesok, rudak, bádog, sárgaréz-sodrony,
XVIII. Csínvát munkálóitnyökre,
XIX. Vékony alatságok, kötélgyártmányok kenderből,
XX. Kábelzeteken készített kötélművek,
XXI. Spárpa kátrányozatlan kenderből,
XXII. Takarók,
XXIII. Hajlítható és szab. acél-sodronykötél,
XXIV. Asbest- és asbest-kautsuk-csíkok,
XXV. Tömlök nyers kenderből,
XXVII. Tömlök nyers kenderből.

Minden ajánlattevőnek szabadságában áll ajánlatot csak egy osztályra vagy különválasztott ajánlatot több osztályra vagy egyes csoportokra beadni.

A közelebbi részletes és általános szerződési feltételek, valamint a szállítandó tárgyakról szóló jegyzékek és ajánlati minták a következő helyeken betekinthetők, illetve megszerezhetők:

A cs. és kir. közös hadügyminiszterium tengerészeti osztályának irodavezetőségénél Bécsben; a cs. és kir. tengerészeti hadiszertár parancsnokságánál Polában, a haditengerészeti parancsnokságánál Triestben és a tengerészeti különítményparancsnokságánál Budapesten; a kereskedelmi és iparkamaránál Bécsben, Budapesten, Prágában, Pilsenben, Reichenbergben, Egerben, Budweisben, Brünnben, Troppauban, Gráczban, Laibachban, Klagenfurtban, Zárában, Lembergben, Krakóban, Brodyban, Zágrábban, Fiumében, Debreczenben, Kolozsvárott, Brassóban, Pécsétt, Szegeden és Pozsonyban a magyar gyárparosok szövetségénél Budapesten, továbbá Villachban a városi tanácsnál; a faolajszállítást illetőleg Polá, Capo d'Istria, Pirano, Parenzo, Rovigno, Spalato, Ragusa, Cattaro és Castelnuovo városok tanácsánál, illetve község-hivatalánál is.

A szállítandó anyagokból, a mennyire az egyes cikkek természete megengedi, a cs. és kir. tengerészeti hadiszertár parancsnokságánál Polában és a tengerészeti különítményparancsnokságánál Budapesten mintajegyzetmenny van, mely az érdekeltektől a hivatalos órákban megtekinthető. Szóbeli fölvilágosítást a fentebb említett cs. és kir. tengerészeti hatóságok nyújtanak.

Polá, 1906 szeptember hóban. 10604 A cs. és kir. tengerészeti hadiszertár parancsnoksága.

BALASSA-FÉLE VALÓDI ANGOL

Ugorkatej. a legjobb és leghatasosabb 11596 SZÉPÍTŐ-SZER. 2-3-szori bekenés után eltávolít minden arctisztatlanságot, kiütést, pattanást, májfoltot, borotkát, (mitesszert). Kismítja a ráncokat, redőket, és az arcbőrt fehérré, üdév, énommá varázsolja. Teljesen ártalmatlan és a szépség megtartására, ápolására és növelésére minden másnál jobb. — Csak „BALASSA” névvel valódi. — Egy üveg ára 2 korona. Minden hölgy kedvence 1 korona. A kellemes illatu és egyszerű hatású UGORKA-SZAPPAN. Ara 1 korona. Finom arez. biztos védője a fehér, krém és róza színben kapható Balassa-féle PUDER. Ara 2 korona, kis doboz 1.20 korona. Bájos arez. üdeséget, fiataloságot kölcsönöz a Balassa-féle UGORKA-CRÉM. Ara 2 korona. Készítő és szétküldési hely: BALASSA KORNEL gyógyszerértára, Budapest-Erzsébetfalva. Postai szétküldés naponta. — Kapható minden nagyobb gyógyszerertárban.

Az asztalosok szövetkezeti Butorcsarnoka.

A budapesti asztalos-ipartestület védnöksége alatt álló

Butorcsarnok

és hitelszövetkezet, mint az országos központi hitelszövetkezet tagja, felhívja a nagyérdemű butorvásárló közönség figyelmét a

VIII., József-körut 28. szám,

Bérekocsis-utca sarok, valamint

IV., Belváros, Ferenczietek-tere 1. sz. a.

királyi bérpalotában nasan felszerelt modern és stilszerű lakberendezéseinek megtekintésére, a melyek jutányos áron jótállás mellett adának el

A Butorcsarnok szövetkezet

kizárólag csak budapesti képzésített asztalos- és karpitos mesterek dolgoznak, ugy Butorcsarnoknál készített, vagy bécsi silány árak eladásával nem foglalkozik.

Megrendeléshez tervezetet és költségvetést kívánatra készíttünk. 11308 Minden egyes butordarab bizottság által felülbírlatva.

PILULES ORIENTALES (KELETI PILULÁK). Szépség, a nyak szilárdasága, fejlesztés, a kebel helyreállítása, a kebel dússága. Kezelése egyetlen a maga nemében és orvosi tekintélyektől elismerve. Az egészségnél semmiképen ártalmas. Ötven éves siker. Ezorvosi elismerővel. Világhírű Egy üveg használati utasítással 6.45 K. utánvétellel 6.75 K. Diszkrét bérmentes szétküldés. J. RATIÉ, gyógyszerész, 3, Passage-Verdeau, Paris. — Tessék címezni: Török J., gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12. Berchofer Richard, gyógyszerész Bécs, Singerstrasse 15. Fr. Vitek & Co. Prága II., Wassergasse 19., vagy bármely előkelőbb gyógyszerertárba.

DAVID KÁROLY ÉS FIA DOBOZ, PAPIRÁRU ÉS SZAB. FÉMKAPOCS GYÁRA. Budapest, I., Mészáros-utca 58. szám. Gyárt Papírtányért, bomboniert és jardiinet-dobozokat. Sajított kerak dobozolást, legmentesen alszártható, összehajtható dobozokat, pulykát, köbgyápat, stb. csomagolására. Híntődobozok, valamint húszott lemez-ösvek tejszűrés szerinti nagyságban. Teas-dobozok 1/4 kilogr.-tól 10 kilogr.-ig, valamint 6, 10 és 20 filléres tea csomagolásához. 300 munkás. Napigyártás 150,000 doboz. 11311

Elemi iskolai magántanulók használatára alkalmas tankönyvek.

- I. osztály. Benedek-Földes-Száva. ABC és olvasókönyv. Számos képpel, vaszonkötésben. 40 f. Kozma-Somogyi-Szöllősi-Ember: Első könyvem. Hangzóatűtő abc és olvasókönyv. Számos képpel, vaszonkötésben. 40 f. II. osztály. Benedek-Földes-Száva: Elemi iskolások olvasókönyve. Számos képpel, vaszonkötésben. 70 f. Kozma-Somogyi-Szöllősi-Ember: Pista és Juliska. Olvasókönyv. Számos képpel, vaszonkötésben. 70 f. Kozma, Somogyi, Szöllősi, Ember: Magyar nyelv-könyv, képekkel, köté. 36 f. Weszely Ödön: Magyar nyelvi gyakorlókönyv, képekkel. Köté. 36 f. Sziklás-Walter: Számítási példatár képekkel és ábrákkal. Köté. 40 f. Számolókönyv. Írta Több székessévfárosi tanító. Köté. 30 f. III. osztály. Benedek-Földes-Száva: Elemi iskolások olvasókönyve. Számos képpel, vaszonkötésben. 84 f. Kozma-Somogyi-Szöllősi-Ember: Tófalvi. Olvasó-könyv. Számos képpel, vaszonkötésben. 84 f. Kozma-Somogyi-Szöllősi-Ember: Magyar nyelv-könyv, képekkel, köté. 48 f. Weszely Ödön: Magyar nyelvi gyakorlókönyv, képekkel. Köté. 48 f. Sziklás-Walter: Számítási példatár, képekkel és ábrákkal. Köté. 40 f. Számolókönyv. Írta Több székessévfárosi tanító. Köté. 30 f. Általános iskolai atlasz. Hasza J. Pest-Pilis-Solt-Kiskunmegye földrajza. 60 f. IV. osztály. Benedek-Földes-Száva: Elemi iskolások olvasókönyve. Számos képpel, vaszonkötésben. 96 f. Kozma-Somogyi-Szöllősi-Ember: A szabad-ághós unokái. Olvasókönyv. Számos képpel, vaszonkötésben. 96 f. Kozma-Somogyi-Szöllősi-Ember: Magyar nyelv-könyv, képekkel, köté. 48 f. Weszely Ödön: Magyar nyelvi gyakorlókönyv, képekkel. Köté. 48 f. Sziklás-Walter: Számítási példatár, képekkel és ábrákkal. Köté. 50 f. Számolókönyv. Írta Több székessévfárosi tanító. Köté. 40 f. Dr. Némethy K. Földrajz, képekkel és színes térképekkel. Köté. 69 f. Asztalos Gy.-Mártonffy M. Földrajz képekkel és színes térképekkel. Köté. 60 f. Általános iskolai atlasz. 70 f. V. és VI. osztály. Benedek-Földes-Száva: Elemi iskolások olvasókönyve. Számos képpel, vaszonkötésben. 1 K 30 f. Kozma-Somogyi-Szöllősi-Ember: A Faragó család. Olvasókönyv. Számos képpel vaszonkötésben. 1 K 30 f. Kozma-Somogyi-Szöllősi-Ember: Magyar nyelv-könyv, képekkel, köté. 88 f. Weszely Ödön: Magyar nyelvi gyakorlókönyv, képekkel. Köté. 88 f. Sziklás-Walter: Számítási példatár képekkel és ábrákkal. Függelékül: Merestani és mérési rajzi példatár. Írta Sziklás Adolf. Köté. 80 f. Számolókönyv az V. osztály számára. 70 f. Dr. Némethy K. Földrajz képekkel és térképekkel. Köté. 80 f. Asztalos-Mártonffy: Földrajz képekkel és térképekkel az V. osztály számára. 70 f. a VI. osztály számára. 80 f. Általános iskolai atlasz. 70 f. Marczali H.-Földes G. A történelmi kis tükre, képekkel. Köté. 80 f. Sebostyán Gy. A magyar nemzet története az V. osztály számára. 54 f. a VI. osztály számára. 72 f. Dr. Csiky K. Magyar alkotmánytan, köté. 48 f. Sebesztha K. Alkotmánytan, köté. 50 f. Báthory N.-Kneif O. Természettud. köté. Számos képpel és 4 színes melléklettel. 1 K Miklós G. Vegytan és természettan. 1 K Dr. Csapody I.-dr. Gerlóczy Zs. Egészségtan, köté. 48 f. Teljes jegyzéket kívánatra készséggel küldünk. Ezen könyvek kaphatók LAMPEL R. könyvke reskedés (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál, Budapest, VI., Andrássy-ut 21. és minden könyvkiadóknál is.

BORHEGYI BORVIZ SZIKLÁBÓL FAKADÓ TERMÉSZETES CYOGY ÉS ÜDÍTŐ SAVANYUVÍZ FORRÁSKÉZELÉSÉG BAROT, HÁROMSZÉK MEGYE VEZÉRKÉPVISELŐ: NÁDAS MÁRTON TELEFON 238 BUDAPEST, CSENGERY U. 66.

Ha őszül a haja ne használjon más, mint a „STELLA“-HAJVIZET, mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K. ZOLTÁN BELA gyógyszerárban, Budapest, V/49, Szabadságtér, Sétány-utca sarkán. 11186

Vértess-féle Sósorszesz Minden házában szükséges.

WACHTL ES TARSA BUDAPEST IV., Eskü-út 6. sz. (Clotild-palota). Ajánlja áruján felszerelt raktárát fényképezési készülékek és hozzávaló cikkekkel. Az általánosan elismert kitűnő Wellington papírok és lemezek egyedélárúitól. Árjegyzék díjmentesen.

KWIZDA FERENCZ JAN. es. és kir. osztr.-magy., román kir. és bolgár lejed. udv. szülött. kerületi gyógyszerész Korneuburgban Bécs mellett. KWIZDA FLUIDJA Kigyó védjegyvel 1288 (TURISTA-FLUID). Régi bevált aromatikus bedörzsölés az idegek és izmok edzésére és megerősítésére. Eredményesen használják turisták, kerékpárosok és lovaglók által nagyobb terük utáni erősítésre és erőtgyújtásra. Árak: 1/2 palaocok K 2.- 1/2 palaocok K 1.20 kapható minden gyógyszerárban. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Főraktár Magyarország részére: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12 és Andrássy-ut 26. szám.

KÖVERSEG korai vénység. Kincs, arany, sok pénz mit ér, ha nincs egészség? Puszt minden betegségnak kezdetét az emésztési zavarok és az elhízás okozza. Azért kell ideje korán, ha a haj nincs még elhárítva, csak egy kisleletet lenni a világhírű Mandor-porral, melynek ára azért oly csekély, hogy minden embernek módjában legyen azt megfizetni. Mandor egy doboz 2 kor. 80 fillér. Tokintélys orvosi és vegyszertárakban és utasításokkal utánvétel, vagy a pénz beküldése mellett, szétküldi. Mad. Mandl Ida, Bpest, Károly-körút 2/V TÖRÖK JOZSEF gyógyszerész, Király-utca 12. sz.

Tűzjáték, lampion, leggömb, confetti és zászló kapható EMMERLING A. gyárosnál, Budapest, IV. kerület Gróf Károlyi-utca 26. szám.

SZÉPSÉGET csak úgy érhetünk el, ha a MA-HILLA szert használjuk, mely törvényesen védve van és kezeskedve teljesen ártalmatlan, megvizsgálva és bizonyos ható szer szép rózsaszín és üdítő arczbó elérésére. Pörsemet, bőrtájak, orrvörösséget, szeplőt, redőt és ránczot már rövid használat után tüntet el a fekesekélyebb nyomok visszahagyása nélkül. Az arczbó illévé, rúzsdás és bárszappanhá teszi. A ki Ma-Hilla-val egyszer próbált azt, az nem lesz képes azt több nélkülözni. Ezt bizonyítják a naponta beérkező hálaíratok és megrendelések. Ára egy nagy tégelynek, mely több hónapra elég, 3.85 K. Minden tégelyhez egy próbádrab Ma-Hilla-szappan és pontos utasítás van mellékelve. Próbászelencék 1 K 20 f.-nek bélégekben való beküldése ellen küldetnek szét a főraktár által. A szétküldés a tartalom megnevezése nélkül utánvétel mellett eszközöltek a főraktárból. Lateiner Leó, Wien, 1/28, Wollzeile 31. Ma-Hilla kapható Budapest, Török József gyógyszerárban, Andrássy-ut 26. és Király-u. 12. sz. a Zagránban S. Mitterbach gyógyszerész Duga utca 3 Próbászelencéket csak a főraktár küld.

Kitűnő minőségű utibőröndök kosarak, kizitáskák, toilett-táskák, női kalpbőröndök és bőr díszműáruk legnagyobb választékban HELLER MÓR utóda bőröndösnél, 11713 Budapest, Károly-körút 3. sz. Képes árjegyzék vidékre ingyen és bérmentve.

Serravallo CHINA-BOR VASSAL erősítő szer gyengélkedők, vérszegények és lábhadások számára. Étvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer. 11500 Kiűnő íz. Több mint 4000 orvosi vélemény. J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola. Vásárolható a gyógyszerárakban filléres üvegekben 4 K 2.60, egész literes üvegekben 4 K 4.80.

SERAIL-ARCZKENŐCS, Minden ártalmatlan alkatrészt nélkül! Minden ártalmatlan alkatrészt nélkül! Milyen ártalmatlan alkatrészt nélkül! SERAIL-ARCZKENŐCS ARCZ-SZÉPITŐSZER az arczot tisztítja, fehériti és bárszappanhá teszi. Egy tégely ára 1 kor. 40 fill. kis tégely ára 70 fill. Serail-szappan, Epo-szappan kitűnő toilett szappanok a legújabb használatában. Serail-örme nappali használatra, Serail-pozder kitűnő áruhoz hasonló arczban, fehér rózsaszín és créme. Egy doboz ára 1 kor. Készíti ROZSNYAY MATYAS gyógyszerár, Aradon, Szabadságtér.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, Budapest, Egyetem-utca 4. szám.

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű Földes-féle MARGIT-CREMET, mely ártalmatlan és rögtön szűnik A Földes-féle MARGIT-CREME gyor an és biztosan ható ártalmatlan szer szeplők, májfoltok, bőrtájak, pattanások, kitéések s mindenféle bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak pártján és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erről mindenki meg fog győződni Postán utánvételrel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: Földes Kelemen gyógyszer. Arad. Budapesti főraktár: Török József gyógyszer. Király-u. 12 és Andrássy-ut 26. Kapható minden gyógyszerárban.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a MELANOGENE fekete és barna színben. Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakállt, bajuszt pár perc alatt feketére vagy barnára festeni. A szín állandó és a természetes színtől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 11284 Ára 2 korona 80 fillér.



VASÁRNAPI UJSÁG

37. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSYÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, SEPTEMBER 16.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A «Világkrónika»-val negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viládjai is eszotlanló.

HÖGYES ENDRÉ. 1847—1906.

Olyan kevés igazán nagy emberünk van, s egyet megint elvesztettünk. Högyes Endre egyetemi tanár, a magyar tudományos akadémia rendes tagja, miniszteri tanácsos, a budapesti orvosi egyetem általános kör- és gyógyintézetének, és a vele kapcsolatos Pasteur-intézetnek volt igazgatója, szeptember 8-án meghalt. Előztem azt a fényképet, a melyet hat évvel ezelőtt, tanárságának 25 éves jubileuma alkalmából osztott ki a tanítványai között a megboldogult s elgondolom, hogy de másképp képzeltek el a közel jövőt akkor, de nem gondoltuk, hogy szeretett mesterünk a 30 éves évfordulót már nem körülöb, hanem mint súlyos beteg, egy szanatorium falai között fogja eltölteni.

munkakedvel lehet megmagyarázni. S Högyes Endre valóban fel volt e tulajdonságok mindegyikével ruházva. Már az a milleniumi emlékkönyv, melyet a budapesti magyar királyi tudományegyetem orvosi karának multjáról és jelenéről 1896-ban szintén ő irt és szerkesztett, Högyes Endrének mintegy száz nagyobb tudományos munkája látott napvilágot. Azoknak a kisebb cikkeknek száma pedig, melyeket mint az «Orvosi Hetilapnak» szerkesztője irt, egyenesen legió. Ha hozzáveszünk ehhez, hogy élete voltaképpen nagyon rövid volt szabva, hiszen a halál javakorában ragadta el a figyelmbe veszünk, hogy tudományos munkái már természetüknél fogva egytől-egyig nagyon alapos, nagyon becsületesen elvégzett kísérletezőseknek eredményeit foglalják magukban, tehát

nem olyanok, a melyeket szerzőjük, mint mondani szokás, egyszerűen és csupán az íróasztalnál ir meg, akkor bámulunk kell azt a fényes szellemi képességet és azt a rendkívüli energiát, mely ennyit volt képes produkálni. De dolgozott is, mihelyt valami eszméje támadt, oly kitarással, mely mindenkit bámulatba ejtett, s nem nyugodott addig, míg a kitűzött kérdést meg nem oldotta. Még 2—3 évvel ezelőtt hányszor megszegyentetett azzal, hogy mikor reggel hét órákor felmentem az intézetbe, a professzort még ott találtam a munkaszatálnál, s mig én, a fiatal ember már régen nagyon ki voltam fáradva, ő a fáradság minden jele nélkül, élelen-számja végezte a kísérleteket, mig azt mondtam neki, hogy de már négy óra van, jó volna ebédelni. Hitetlenül nézte meg az óráját s nagy fejszová-lások között a miatt, hogy a test gyarlósága miatt félbe kell hagyni a kísérleteket, mentünk azután keresni vendéglőt, a hol még kaphatnánk valami enniavolt.



A laikus közönség szemében Högyes Endre neve össze volt forrva a Pasteur-intézetrel. Sőt csak igen kevesen tudták, hogy neki voltaképpen másik tanszéke volt, melynek a Pasteur-intézet csak függeléke. Hát igaz, hogy a Pasteur-intézet révén is világhírű volt Högyes, s hogy ezen a révén is számot tarthat az emberiség hálájára. Felesleges itt külön hangsúlyoznom, hogy mily iszonyatos betegség a veszettség. Megemlítem azonban, mert kevesen tudják, hogy hazánkban mennyire el van terjedve, hogy a budapesti Pasteur-intézetben annak fennállása óta 1906. szeptember 1-ig 30,865 veszett, vagy veszettségre gyanus állat állt megmart embert oltotak be, mely számból például 1905-re 3113 esik. E téren pedig nemcsak azt köszönhetjük Högyesnek, hogy energiájával, kitartásával és tudásával sikerült keresztülvinnie a budapesti Pasteur-intézet, újabban pedig a Pasteur-kórház felállítását, — miután saját kísérletei meggyőzték a gyógy-mód sikeres voltáról, — hanem a gyógy-mód javítását is. Az az eljá-

HÖGYES ENDRÉ. Streitsky fényképe.